

Otevřené vězení

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Nikola Macháčová

datum narození: 25. 4. 1994

akademický rok / semestr: 2018/2019 / letní

obor: Architektura a urbanismus

ústav: Ústav nauky o budovách 15118

vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. Michal Kohout

téma diplomové práce: Olomouc – Otevřená věznice Nové Sady

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Tématem diplomové práce je návrh tzv. otevřeného vězení na území města Olomouce v Nových Sadech. Cílem projektu bude adekvátní a funkční zpracování poměrně nové typologie se specifickým provozem. Návrh by měl využít pozitivních aspektů daného prostředí a pracovat s vlivem prostoru na lidskou psychiku.

Cílem urbanistického řešení poměrně komplikovaného místa je definování jeho charakteru a jeho lokálního významu, podpora komunitních vazeb v obci a doplnění chybějící vybavenosti. Projekt by měl pomoci zcelit obec rozdělenou železniční drahou a prozkoumat možnosti pozemku svazovaného řadou limitů.

2/ stavební program

- ubytování pro 64 vězňů
- pracoviště vězňů (skleníky, haly, zahrady)
- zázemí pro cca 14 zaměstnanců věznice
- zařízení pro veřejnost (zahradnictví, kavárna, zahrada)
- zázemí věznice (učebny, knihovna, terapeutické místnosti, jídelna, sportoviště atp.)

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

- autorská zpráva
- analytická část
- výkres širších vztahů 1:2000
- koncepční schémata
- situace 1:500
- půdorysy, řezy, pohledy 1:100 (1:200)
- vizualizace

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- fyzický model projektu

Rozsah a měřítko výkresů a modelu mohou být vedoucím projektu upřesněna.

Měřítko výstupů mohou být přizpůsobena požadovaným formátům odevzdání.

4. 3. 2019

Datum a podpis studenta

4. 3. 2019

Datum a podpis vedoucího DP

Datum a podpis děkana FA ČVUT

6. 3. 2019

registrováno studijním oddělením dne

4. 3. 2019

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Nikola Macháčová
AR 2018/2019, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: Olomouc – Otevřená věznice Nové Sady
(ČJ)
Olomouc – Open prison Nové Sady
(AJ)

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

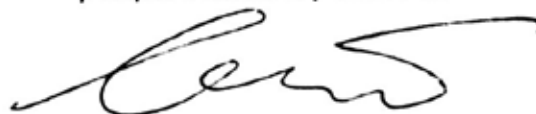
Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. Michal Kohout	Ústav: Ústav nauky o budovách 15118
Oponent práce:	Mag. arch. Dr. techn. Andrea Seelich	
Klíčová slova (česká):	Otevřené vězení, Olomouc, Nové Sady, Život po vině	
Anotace (česká):	Návrh zasazuje specifickou typologii otevřeného vězení do kontextu Nových Sadů v Olomouci. Projekt formuluje názor na zastavění širší lokality, věnuje se skloubení veřejných a neveřejných provozů věznice a vytváří bezpečné, důstojné a příjemné prostředí pro zaměstnance i odsouzené. Věznice v Nových Sadech využívá zemědělské půdy, jde příkladem v udržitelnosti a poskytuje různé atmosféry pro různé denní a životní situace, které určí další životní vývoj odsouzených.	
Anotace (anglická):	The project presents an approach to future development of Olomouc - Nové Sady, focuses on a functional combination of public and private parts of an open prison and creates safe and pleasant environment for both employees and inmates. The prison utilizes fertile land, sets an example in sustainability and provides various atmospheres for various daily and life situations which will set the course for inmate's future development.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 21.5.2019

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

Otevřené vězení

Život po vině

návrh otevřené věznice
v Olomouci - Nových Sadech

OTEVŘENÉ VĚZENÍ
návrh otevřené vězenice
v Olomouci - Nových Sadech

Fakulta architektury
České vysoké učení technické v Praze
Ústav nauky o budovách 15118

autor: Bc. Nikola Macháčová
vedoucí práce: prof. Ing. arch. Michal Kohout
konzultant: Ing. arch. David Tichý, Ph.D.,
Mag. arch. Dr. techn. Andrea Seelich
spolupráce: Barbora Veselá

Letní semestr 2018/2019

Děkuju zejména

Michalu Kohoutovi za trpělivost,

Andree Seelich za ochotu

a rodině, přátelům a partnerovi za neutuchající podporu.

Celej svět už ví to dnes,
že řetěz mravy nenapraví.

Jan Werich

1.	Slovo úvodem	13
2.	Program	17
3.	Masterplan	27
4.	Urbanismus areálu	37
5.	Hlavní budova	55
6.	Ubytování	75
7.	Kaple	91
8.	Zdroje	97

Když mě před rokem a půl oslovila Bára Veselá s tím, že hodlá na Právnické fakultě Univerzity Karlovy zpracovávat v diplomové práci téma otevřeného vězení, vzala jsem si hodně času na rozmyšlenou, jestli nabídku ke spolupráci vzít. Snažila jsem se odhadnout, kolik různých rovin bude potřeba v takové práci obsáhnout, a jestli by mé psychice nevyhovovalo něco - přiznám se - veselejšího. Přesvědčily mě nakonec reakce okolí, od nepokrytě nadšených přes cynické až po absolutně nechápavé, proč se zabývat takto okrajovým tématem. Zaujala mě ta kontroverze. Říká se, že vyspělost společnosti lze měřit podle toho, jak se chová k lidem na svém okraji, a nelze si nevšimnout, jak se stojaté vody českého vězeňství poslední dobou začínají vlnit. Přišlo mi zajímavé u toho být a do vznikající diskuze svým dílem přispět.

Samotnému návrhu předcházela diplomní seminář, jehož tématem bylo prozkoumání možností typologie a jejího umístění do našeho vystavěného prostředí. Snažila jsem se pochopit vývoj věznic a trestání v našem historickém a kulturním kontextu, analyzovala úspěšné příklady otevřených věznic, a to jak z pohledu systémového a provozního, tak fyzického a formálního, zkoumala jsem právní rámec České republiky a novou Koncepti vězeňství Ministerstva spravedlnosti, snažila se zjistit pravdivé informace o životních podmínkách českých vězňů a v neposlední řadě našla místo pro novou věznici v Olomouci - Nových Sadech.

Počáteční obavy z tísnivého tématu se záhy rozplynuly jako pára nad hrncem. Návrh věznice byl zajímavou a intelektuálně stimulující prací. Množství provozních a bezpečnostních limitů mě navigovalo divokým mořem vlastních, často pomýlených výtvarných představ. Objevovala jsem neprozkoumané aspekty specifické typologie a zároveň se snažila dotýkat toho elementárního a bezpečně známého v architektuře kolem nás. V jádru veškerých úvah musela po celou dobu zůstat lidskost. Při každém rozhodování, od měřítka města až po jemné detaily jednotlivých cel, mi v mysli cyklicky vyvstávala otázka: jaké prostředí by dokázalo pomoci mé vlastní duši, kdyby se dostala na scesti?

Dnešní nápravná zařízení v České Republice selhávají. Recidiva kolem 70 % nás řadí na evropské dno, kde nám dělají společnost jen Pobaltské země. Naše věznice praskají ve švech s kapacitou využitou na více než 100 % a je zřejmé proč – stávající instituce vězně nenapravují, naopak kriminální chování stimulují. Podle kriminologů se vězeňské prostředí v současné podobě obtiskává do lidské psychiky a vede k další trestné činnosti – bývalí vězni navíc kvůli podmínce čistého trestního rejstříku čelí diskriminaci na trhu práce a vnímají ji jako druhý trest. Za pobyt ve věznici jim vznikají dluhy, které nemají šanci splácet. První odsouzení je tak vstupem do začarovaného kruhu a vězeňský systém, zdá se, pouze produkuje další vězně.

Lpění na představě, že trestanci musí trpět, nás zavedlo do slepé uličky. Pro srovnání snad postačí hrubá data ze zemí, v nichž se podobě věznic a způsobu nápravy dlouhodobě věnují. Severské státy, považované za nejvyspělejší společnosti celého světa, úspěšně drží recidivu mezi 24 a 31 %, Norsko kolem 20 %, nejméně úspěšná německá vězení se chlubí recidivou pod 10 %. Jsou to země, které pochopily, že propuštění vězni se zanedlouho stanou jejich sousedy.

Jeden den trestu odnětí svobody jednoho vězně stojí český stát 150-1300 Kč podle typu zařízení - nejde tedy o soucit, jde o efektivní nakládání se zdroji. Otevřené vězení o kapacitě kolem 60 vězňů může státu uspořit až deset milionů ročně.

Otevřené věznice jsou založené na práci a zodpovědnosti. Samotný trest zde představuje odepření svobodného rozhodování a dodržování poměrně náročného denního režimu. Vězni žijí způsobem podobným skutečnému životu a chyby se neodpouštějí – po jediném porušení pravidel většinou mívají zpět do uzavřené věznice, což představuje silnou motivaci pro vězně a prostorovou volnost pro architektky. Bezpečnost zde totiž není zajišťovaná samotnou budovou, jako tomu bývalo u panoptikální architektury věznic, ale zodpovědností jedinců za své činy. Sami odsouzení říkají, že svoboda v otevřeném vězení je to nejvíc, co mohou ztratit.

Ideální kapacita by se měla pohybovat kolem 50 osob umístěných v odděleních po 8-12 lidech. Prostorové nároky dle mezinárodních závazků EU odpovídají 12m² na osobu. Denní program sestává z 8-9 hodin práce a 2-3 hodin vzdělávání, úklidu, péče o zvířata, rostliny, přilehlé pozemky a podobně. Díky takzvané samoobslužné činnosti se počty personálu a tak i náklady na provoz snižují. Většinu zaměstnanců tvoří administrativní pracovníci, školitelé a terapeuti.

Do otevřené věznice může být na vlastní žádost přeřazen každý vězeň, který o to požádá, netrpí duševní chorobou a není drogově závislý. Často tato zařízení slouží jako výstupní oddělení na posledních pár měsících trestu, aby následná reintegrace byla co nejsnazší. Na začátku pobytu (v tzv. startovací fázi) nemá nový člen dovoleno věznici opouštět. Zařízení je oploceno, také kvůli zamezení vstupu veřejnosti. Součástí areálu by proto měl být venkovní prostor (včetně sportoviště) a prostory pro práci – zpravidla se jedná o manuální, např. kompletační činnost. Často vězni vedou polootevřené zařízení a dostávají se tak do kontaktu s veřejností – obsluhují restauraci nebo kavárnu, opravují kola, prodávají vlastní výrobky. Později si vězni hledají práci sami, sepisují si životopis a vyrážejí na úřad, často mají povoleno si sami i nakupovat a v ideálním případě ve věznici jen přespávají. Prohřeškům (alkohol, drogy, podezřelá činnost) předchází namátkové kontroly, například při návratech do vězení.

Pro psychickou pohodu a tak i pozitivní osobnostní rozvoj vězňů je důležité vnímat plynutí času – tomu může dopomoci kontakt s přírodou, změny světla, stárnutí materiálů. Pozitivní efekty má také barevná a haptická různorodost použitých povrchů.

1 Věznice Halden, Norsko
<https://www.designindaba.com/articles/creative-work/can-architecture-prison-contribute-rehabilitation-its-inmates>

2 Restaurace v ženské věznici San Diego, Kolumbie
<https://www.nbcnews.com/news/latino/these-women-are-serving-food-time-colombia-s-trendy-prison-n810441>

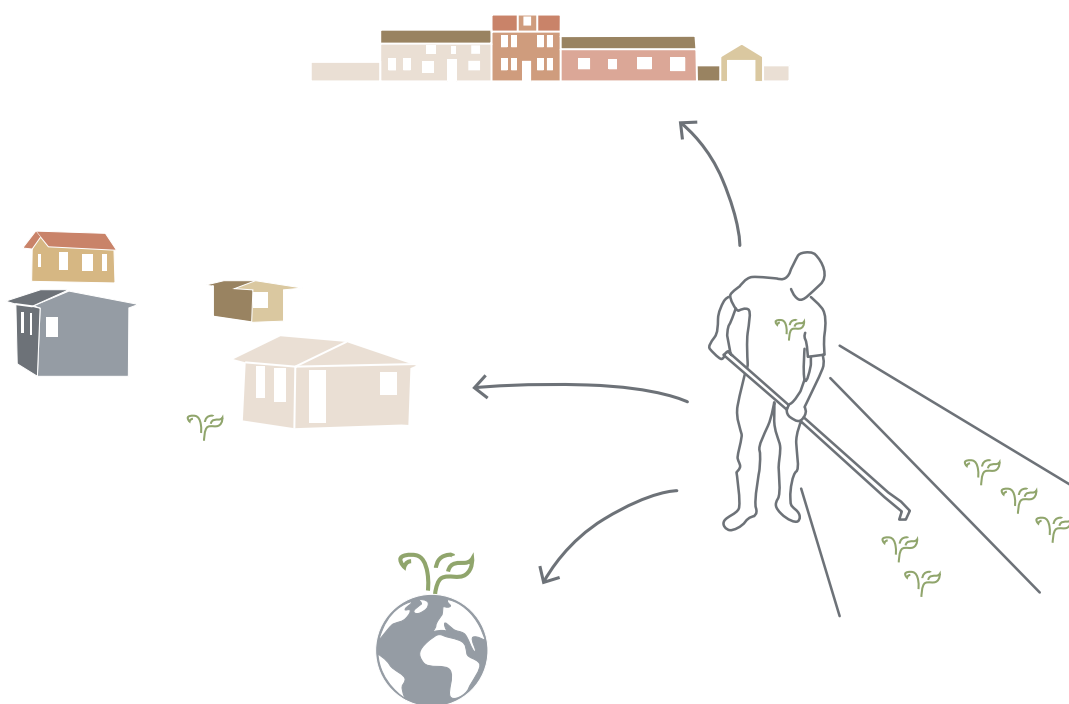
3 Věznice Saxerriet, Švýcarsko
<https://www.saxerriet.sg.ch/>

4 Věznice Jiřice, ČR
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vezni-budou-mit-vyssi-vyplaty-po-propusteni-jim-zustane-vic-penez-donoveho_1708051300_pla

5 <http://www.ceska-justice.cz/2017/10/vezni-bez-dozorcu-domcich-jiricich-startuje-prvni-otevrena-veznice/>

6 Věznice Bastøy, Norsko
https://www.huffingtonpost.com/entry/norway-prison_us_578418b6e4b0e05f05232cb7

7 Věznice Oldenburg, Německo
<http://www.haz.de/Nachrichten/Der-Norden/Uebersicht/Arbeit-im-Gefaengnis-Gut-bewacht-an-die-Drehbank>

Historická kontinuita, propojení komunit,
terapie pěstováním, udržitelnost.

Úrodná půda vyživená řekou Moravou nechť slouží svému účelu a naváže na obecní tradici zemědělské obživy; fyzická práce vzpomene zaniklý klášter. Terapeutický efekt pěstování je nejsilnější u sazeniček, když ze semínka vzniká nový život. Na pěstování sadby dnes není čas a vězni ho mají spoustu.

Věznice jde příkladem v udržitelnosti a péči o své okolí. Krása léčí. Do příjemného zahradnictví s kavárnou se mohou sousedé chodit inspirovat k tvorbě vlastních záhonků. Zahrádkáři z okolních osad ocení novou nabídku a možná navážou s vězeňskou komunitou vztahy - v zahrádkářských koloniích bývá problém sehnat někoho, kdo se o nemovitost postará, když ji musíte na delší dobu opustit. Ve společnosti navíc obecně chybí zahradníci, je to řemeslo vyhledávané a nepotřebuje složitou průpravu, stačí několik hodin práce dvou až tří externích odborníků týdně. Vězni mohou také chodit pečovat o zanedbané hroby na nedalekém hřbitově.

Otevřené vězení Nové Sady funguje jako výstupní zařízení - v závěru výkonu trestu odnětí svobody připravuje vězně na reintegraci. Vzhledem k provozu, který v létě bude zejména venkovní a v zimě vnitřní, by cykly měly trvat minimálně jeden rok. V zahradách a sklenících pracují vězni vedení externími školiteli, kteří sem dochází podle potřeby. V zahradnictví se na jaře prodává sadba, po zbytek roku bylinky, ovoce, zelenina a med.

Ve společné kuchyni vaří sami vězni pod vedením zkušeného šéfkuchaře. Po absolvování ročního cyklu získají výuční list. Z nedaleké Střední polygrafické školy mohou docházet školitelé na vzdělávací kurzy.

Po několika týdnech či měsících startovací fáze (práce uvnitř areálu) si vězni s pomocí sociálního pracovníka sestavují životopis a odcházejí hledat práci. Poptávku mohou uspokojit v blízkých průmyslových a obchodních komplexech.

Návštěvy se mohou s vězni sejít v kavárně. Po úvodní fázi má vězeň dovolené vycházky (1-2 h), může tedy rodinu navštívit sám. Při každém návratu do vězení ho čeká kontrola s namátkovou drogovou kontrolou.

práce v areálu

- 22 zahradníků
- 4 kuchaři
- 4 číšníci v kavárně
- 1 knihovník
- možnost dalších manuálních (např. kompletačních) prací v multifunkční dílně, zadaných externím zaměstnavatelem

práce mimo areál

- 31 odsouzených v poslední fázi výkonu trestu dochází do práce, kterou si mimo vězňáci sami najdou

produkce

- sadba
- bylinky
- ovoce
- zelenina
- med
- občerstvení v kavárně

plný úvazek

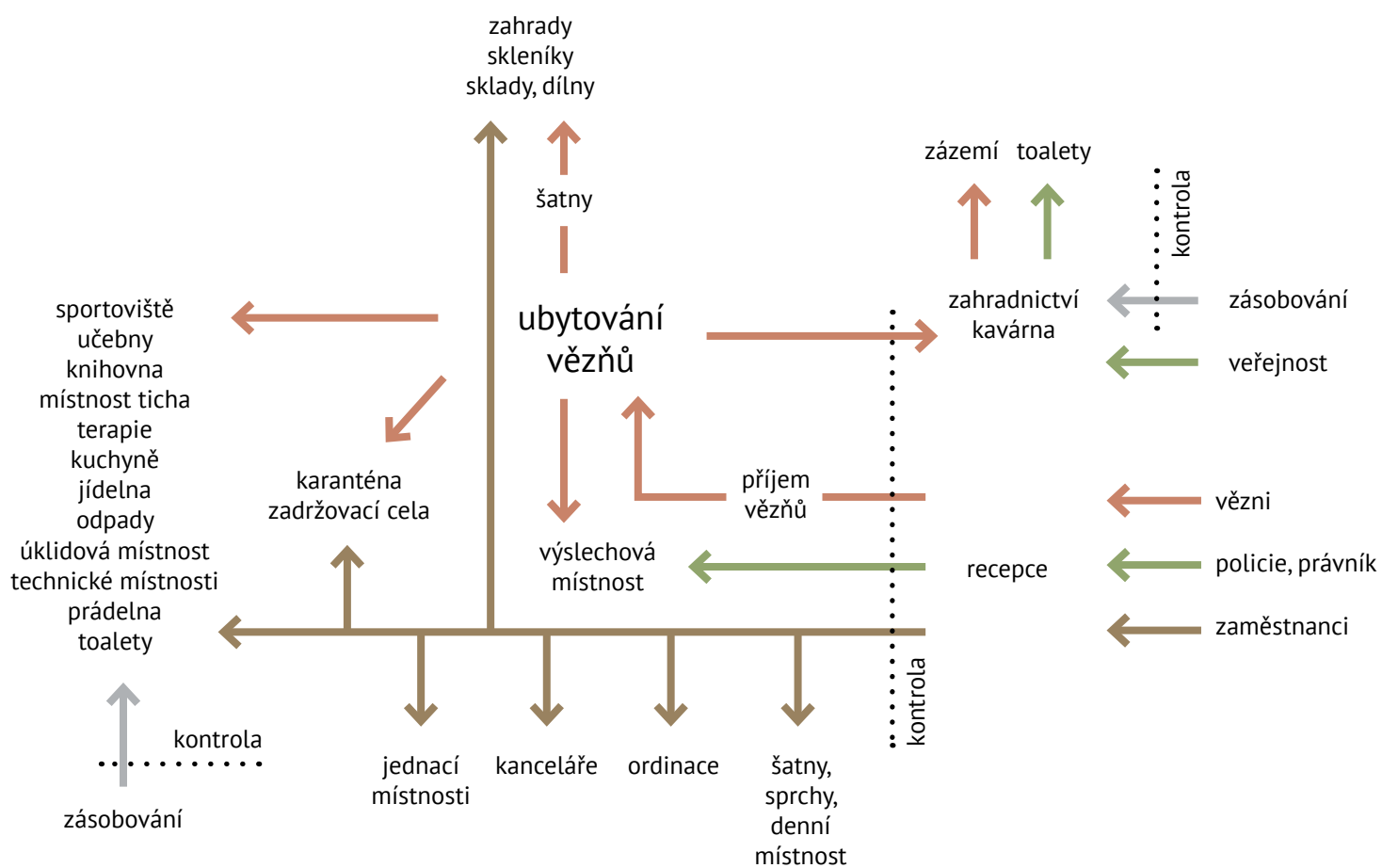
- ředitel
- zástupce ředitele
- vedoucí provozu
- 4 administrativní pracovníci
- psycholog
- sociální pracovník
- kuchař
- 6 strážných

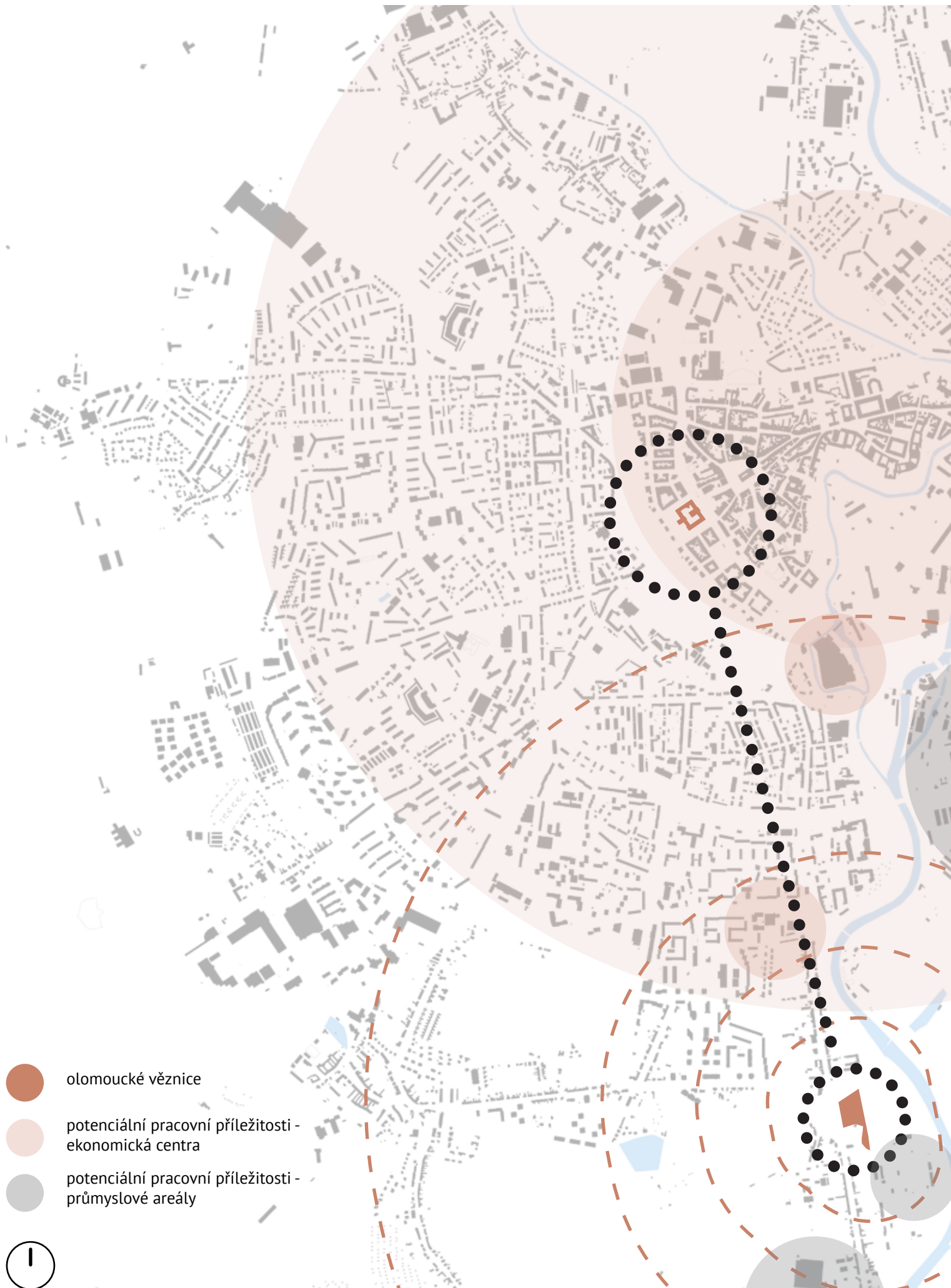
poloviční úvazek

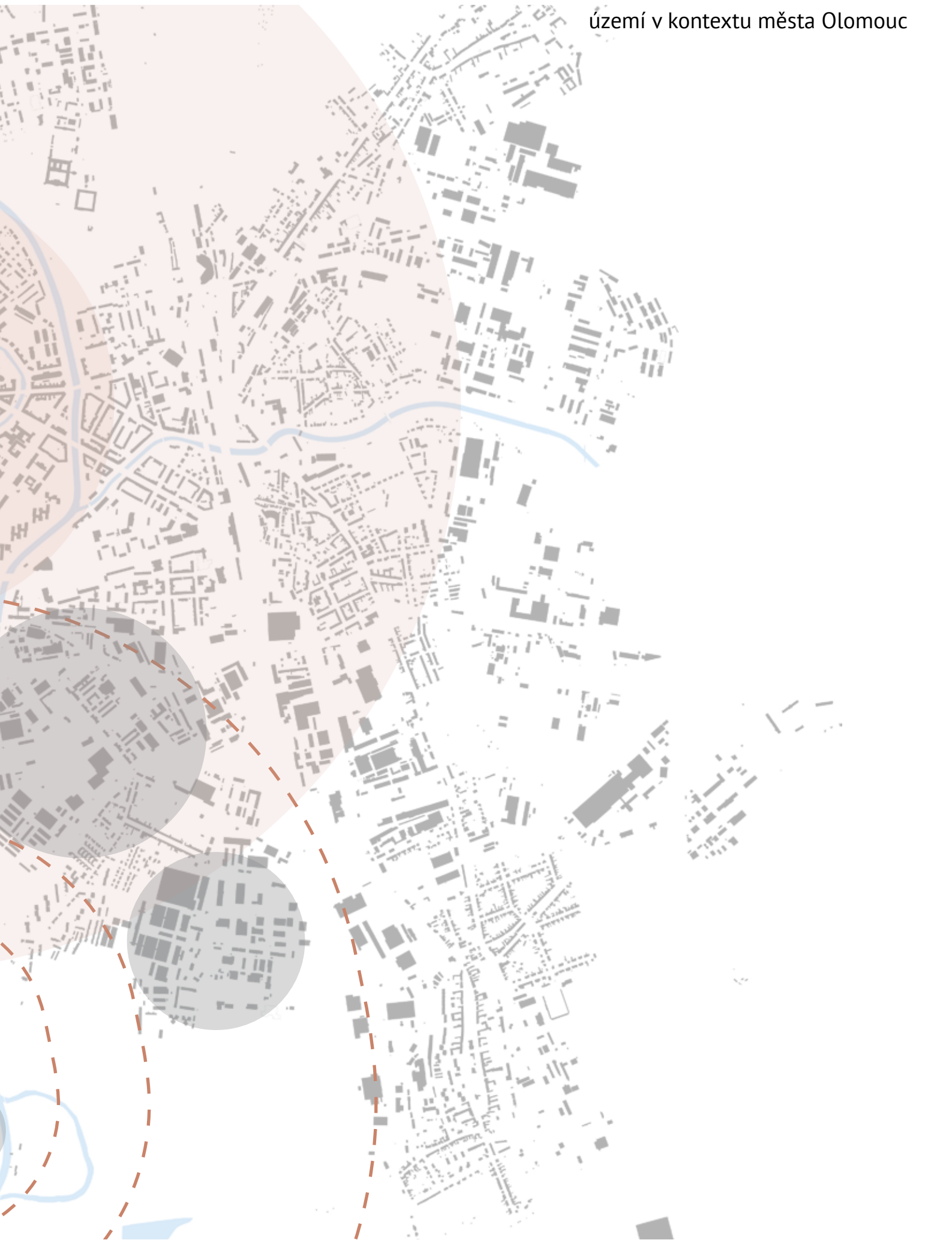
- lékař
- sestra
- externisté (zahradníci, učitelé)

příležitostně

- kněz, rabín, imám

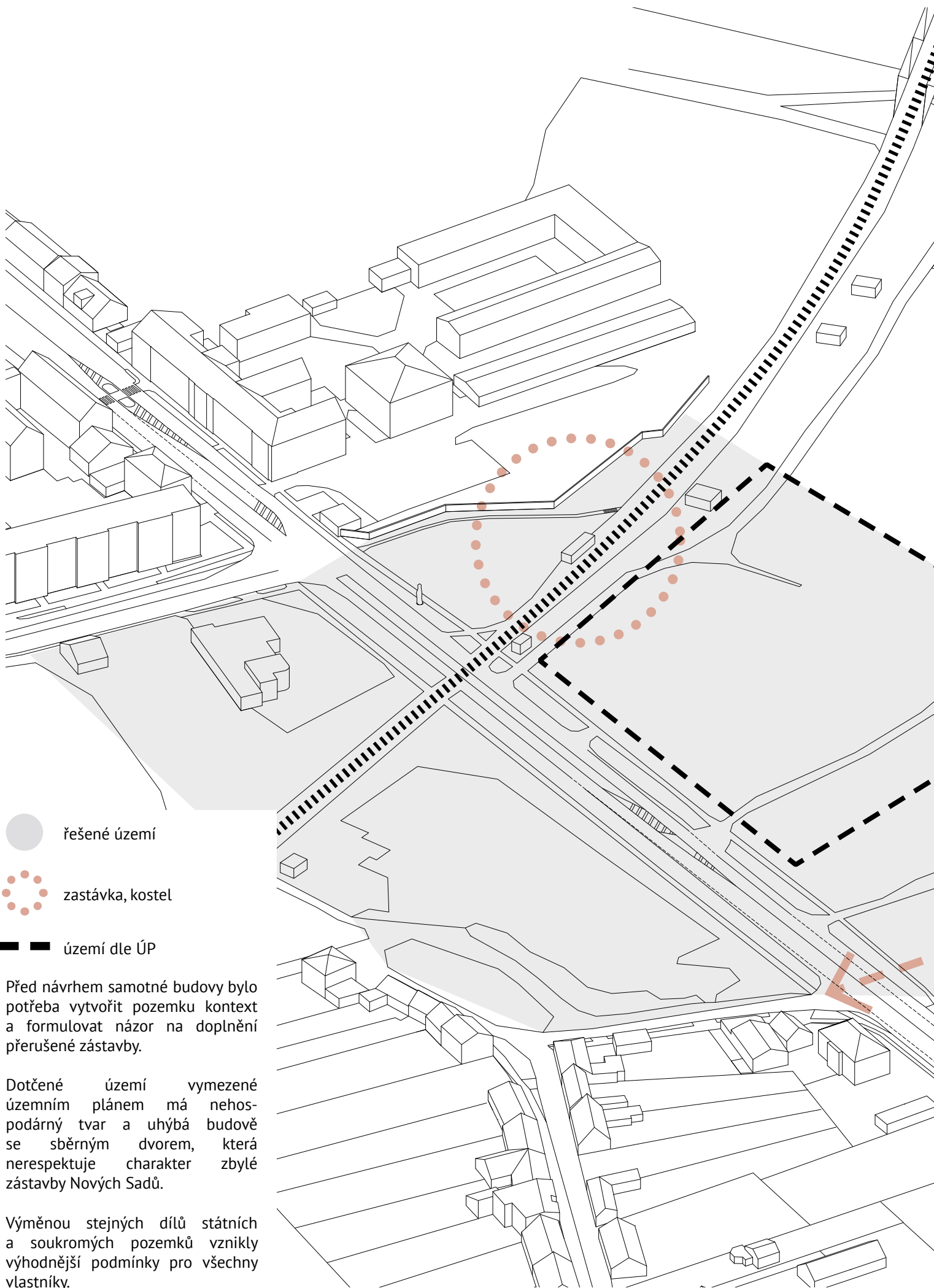

Nové Sady leží na jižním okraji Olomouce v melancholické nivní krajině řeky Moravy. Mají charakter lineární vesnice bez návsi s okapově orientovanou zástavbou rodinných domů. Historický vývoj poznamenala třicetiletá válka a tradiční obživu představovalo zemědělství a drobná řemesla.

Dotčené území bylo zevrubně zanalyzováno v rámci diplomního semináře. Jedná se o pozemek mezi železniční zastávkou a kostelem se hřbitovem, v blízkosti Čističky odpadních vod města Olomouc. Dle územního plánu je to plocha smíšená obytná, zastavitelná s podmínkou vypracování územní studie. Návrhem byly dodrženy požadované limity a zároveň představen názor na zastavění širší lokality včetně výhodnějšího majetkového přerozdělení.

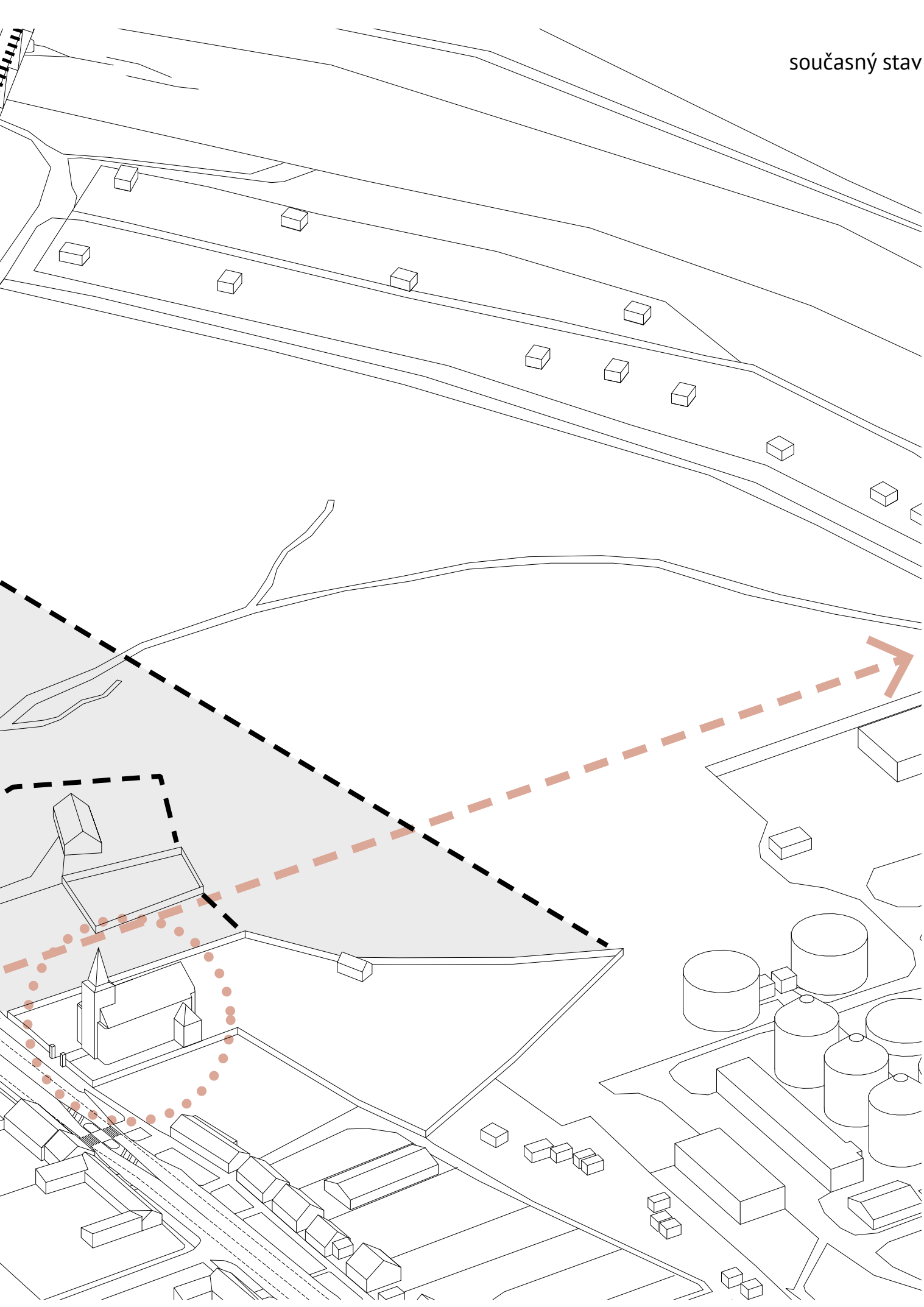
- řešené území
- zastávka, kostel

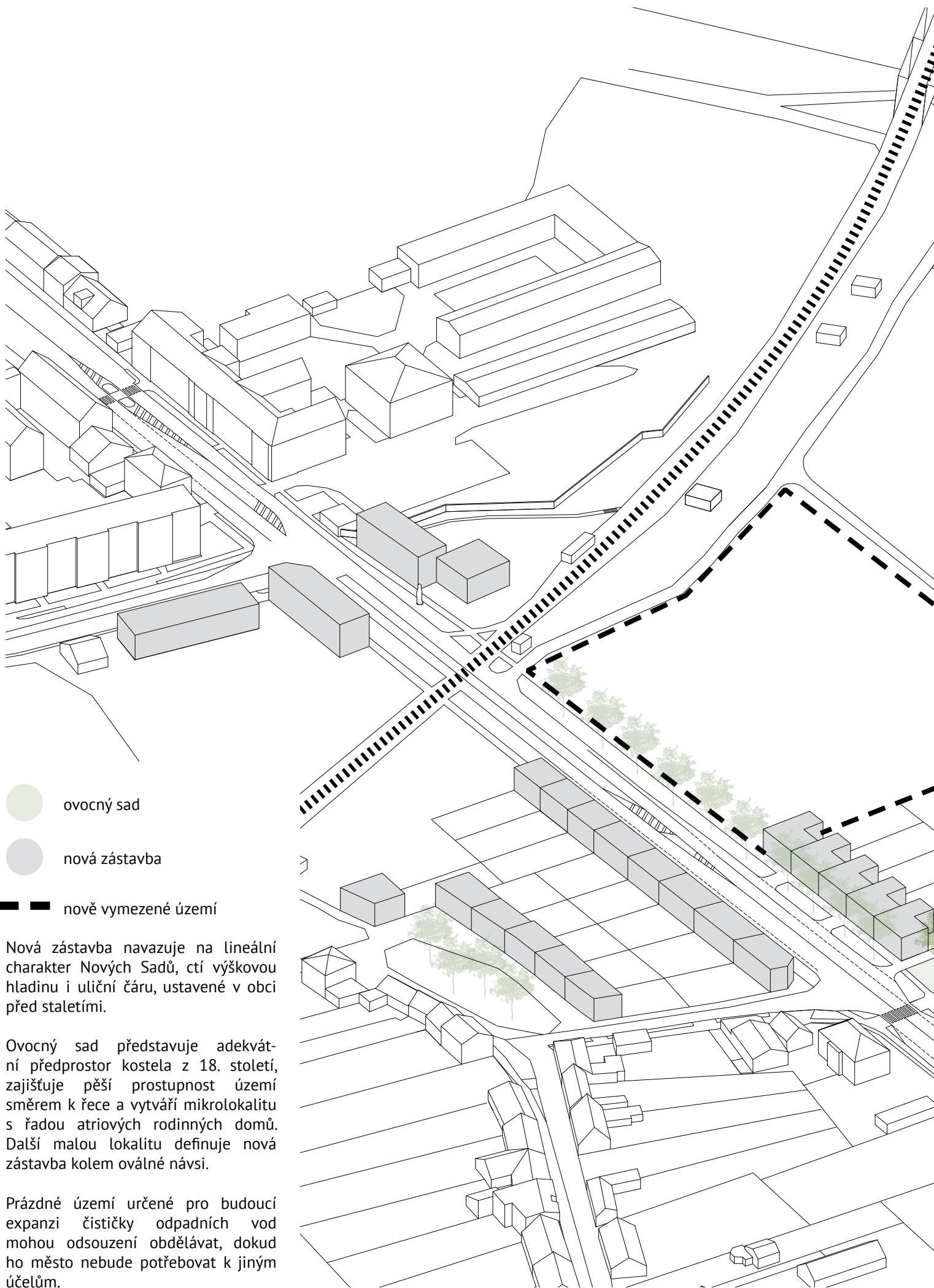
■ ■ ■ ■ ■ území dle ÚP

Před návrhem samotné budovy bylo potřeba vytvořit pozemku kontext a formulovat názor na doplnění přerušené zástavby.

Dotčené území vymezené územním plánem má nevhodný tvar a uhýbá budově se sběrným dvorem, která nerespektuje charakter zbylé zástavby Nových Sadů.

Výměnou stejných dílů státních a soukromých pozemků vznikly výhodnější podmínky pro všechny vlastníky.

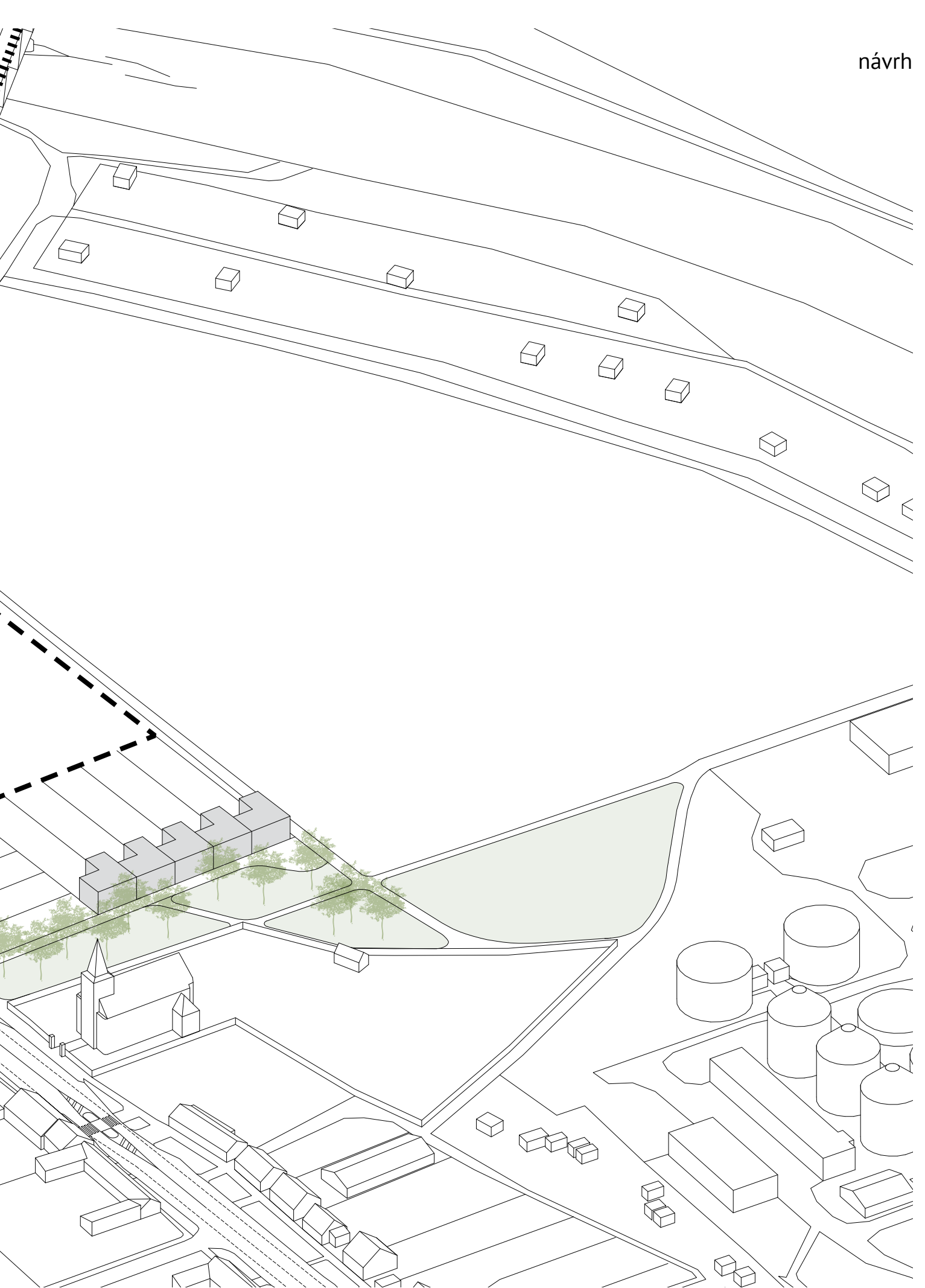

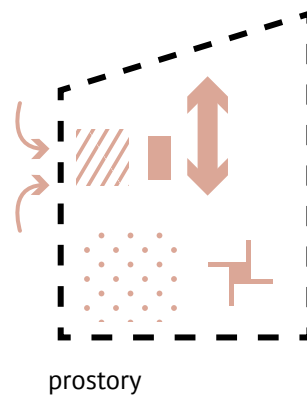
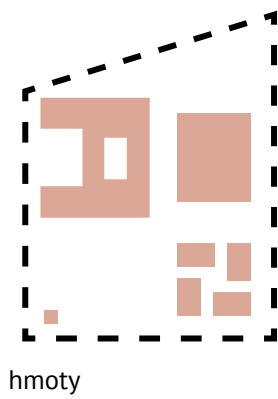
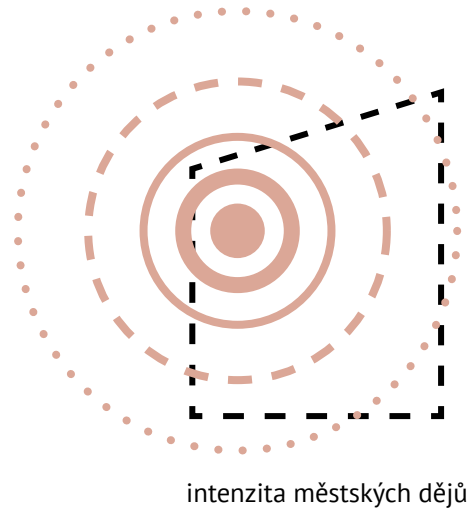
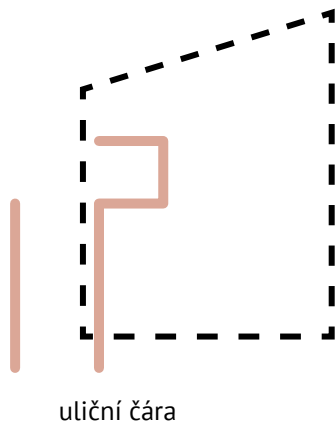
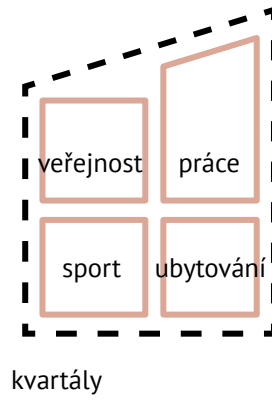
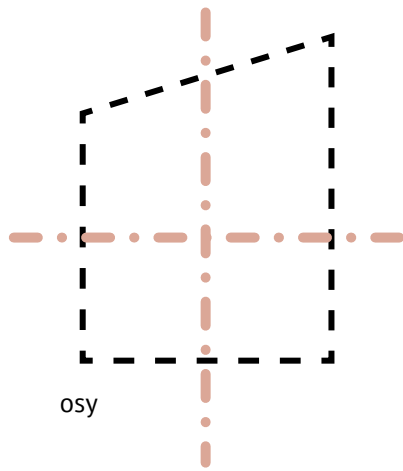
- ovocný sad
- nová zástavba
- — — — — nově vymezené území

Nová zástavba navazuje na lineální charakter Nových Sadů, ctí výškovou hladinu i uliční čáru, ustavené v obci před staletími.

Ovocný sad představuje adekvátní předprostor kostela z 18. století, zajišťuje pěší prostupnost území směrem k řece a vytváří mikrolokalitu s řadou atriových rodinných domů. Další malou lokalitu definuje nová zástavba kolem oválné návsi.

Prázdné území určené pro budoucí expanzi čističky odpadních vod mohou odsouzení obdělávat, dokud ho město nebude potřebovat k jiným účelům.

Plocha území		11 900 m ²
Zastavěná plocha	34%	4000 m ²
Zpevněná plocha	10%	1185 m ²
Nezpevněná plocha	56%	6715 m ²

Funkční rozvržení areálu je racionální. Souměrné kvartály slouží jednotlivým účelům - veřejný kvartál s kavárnou, zahradnictvím, zázemím a administrativou; zemědělský kvartál se skleníky a záhony; sportovní kvartál s venkovními hřišti; nejsoukromější kvartál s ubytováním. Zástavba respektuje uliční čáru a u hlavního vstupu ustupuje dvorem.

Hmota hlavní budovy definuje veřejný dvůr, do kterého se otevírá kavárna se zahradnictvím. Ty představují volně přístupnou část věznice a místo styku odsouzených s veřejností. Každý den je zde zaměstnáno několik vězňů, kteří nabízí spoluobčanům vlastní produkci: na jaře se v zahradnictví prodávají sazeničky a po zbytek roku zelenina a ovoce. Co se neprodá, spotřebují vězni ve vlastních kuchyních.

Zásobovací vjezd s tzv. kontrolním filtrem je umístěn na severu u železnice a hlídá ho strážné stanoviště. Do srdce areálu z něj vede jediná zpevněná silnice, která představuje hlavní cirkulační prostor materiálu a práce a po jejímž obvodu se nachází veškeré sklady a odpady.

Řešení povrchů v areálu se nese v duchu co nejmenšího zpevnění. Kromě zásobovací komunikace je zpevněné jen basketbalové hřiště, zbytek cest má gloritový povrch. Pod pozemkem je umístěna zadržovací nádrž na dešťovou vodu používanou k zalévání. V severním cípu areálu je ponechána orná půda na venkovní záhony s kompostem. Další hmotu vedle skleníků tvoří ovocný sad ze čtvrtkmenů. Vedle něj stojí včelín. V areálu je vysazeno co nejvíce medonosných květin a stromů.

Bydlení má komunitní charakter a pojme 62 odsouzených. Jsou rozděleni do šesti stejných oddělení po devíti a jednoho po osmi, v němž se nachází dvě místa pro osoby se sníženou schopností pohybu. Mlýnková konfigurace obytných domů vytváří komunitní zahradu vězňů.

Sportovní hřiště poskytuje zpevněnou plochu pro hru basketbalu a volejbalu a travnaté hřiště na fotbal. Je zde využito stávajícího svahu ve formě pobytových schodů a po obvodu stíní plochu lípy. Areál protkává běžecká dráha. V moderním vězeňství se klade důraz na kolektivní sporty; místo zde nemají posilovny ani další individuální aktivity, které posilují nežádoucí mentalitu.

V jižním koutě areálu se nachází místnost ticha neboli kaple. Stavbička využívá východního slunce a je částečně zapuštěná v terénu.

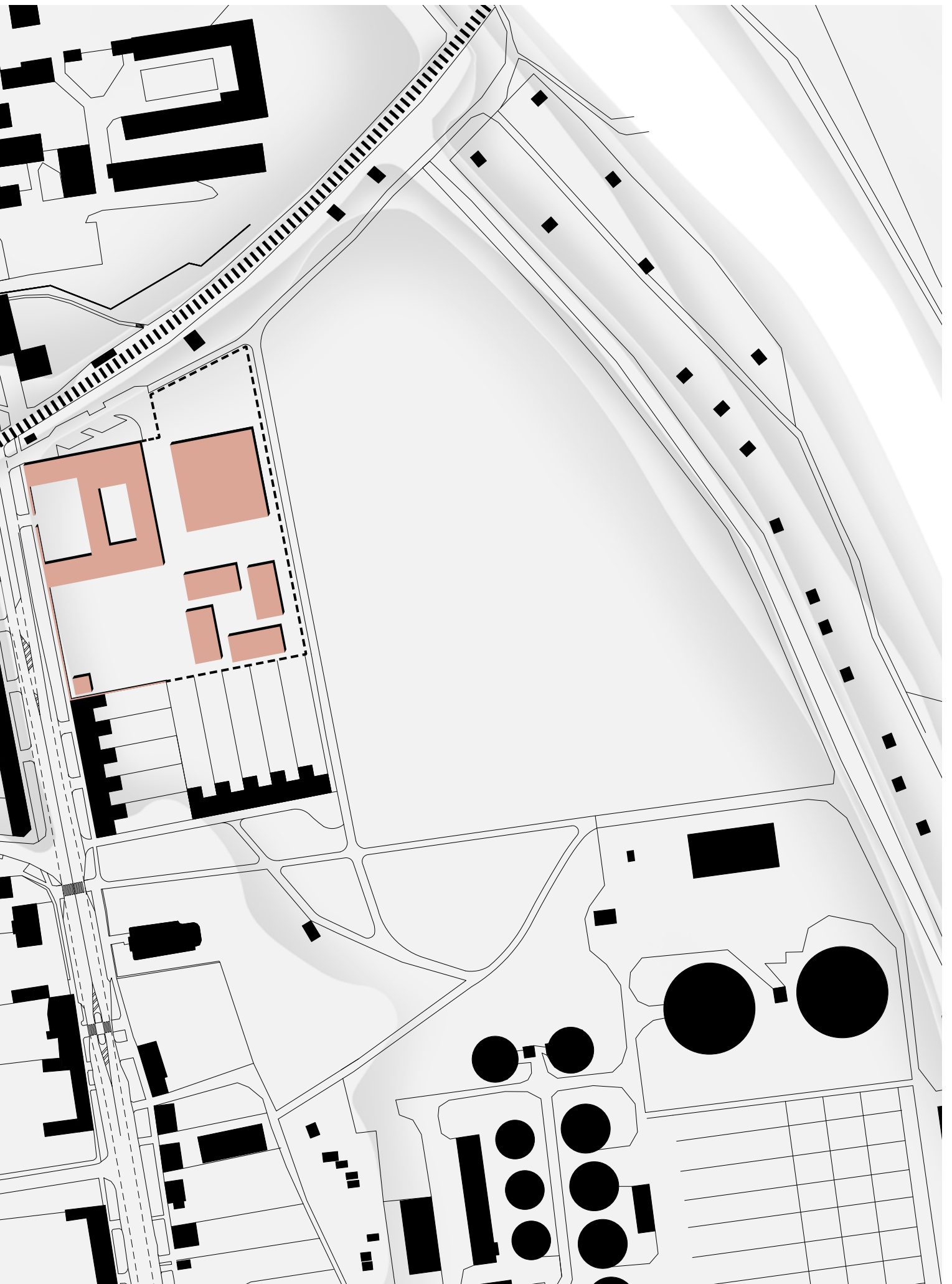
1:2000

10

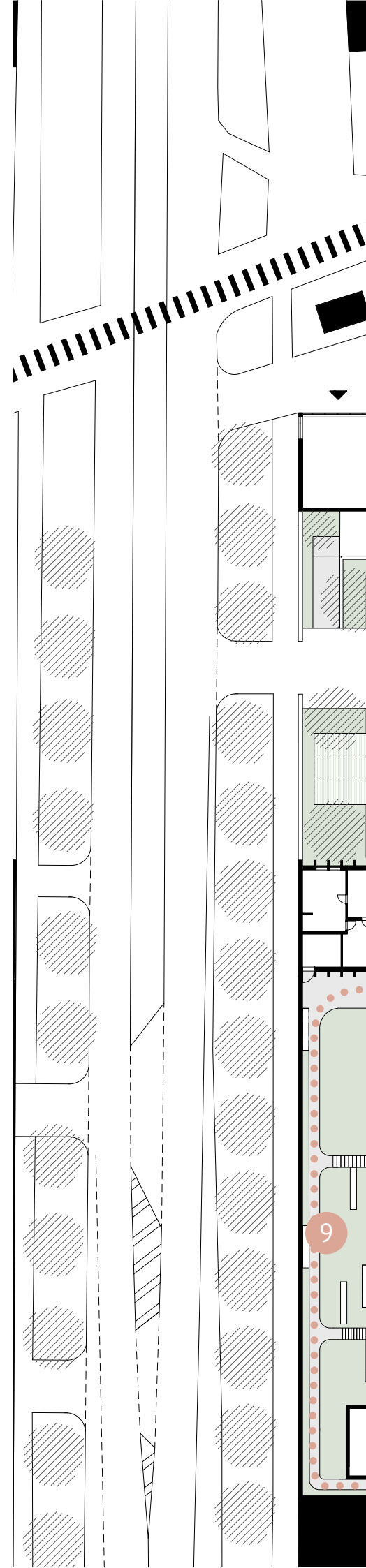
50

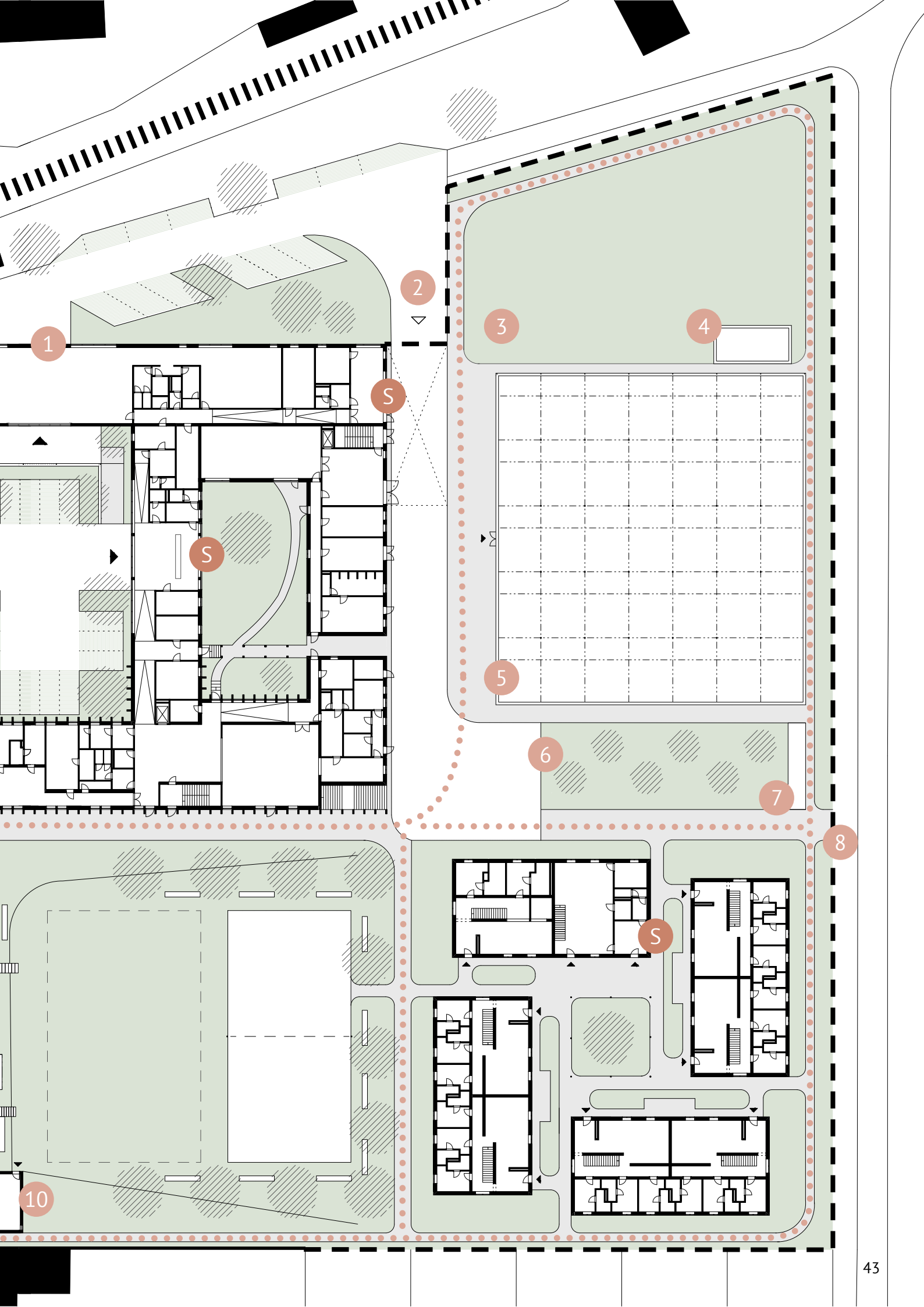
100

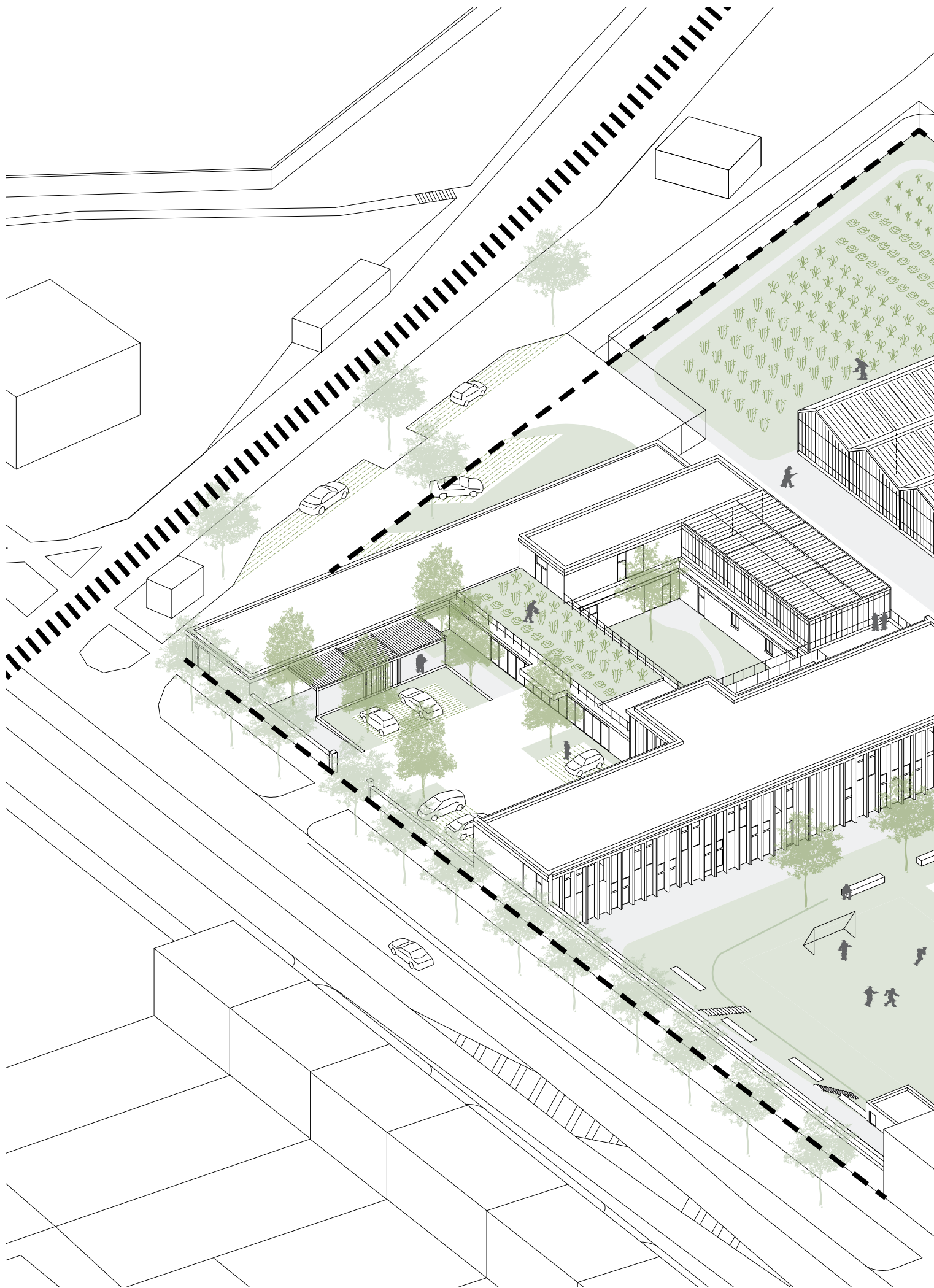
200

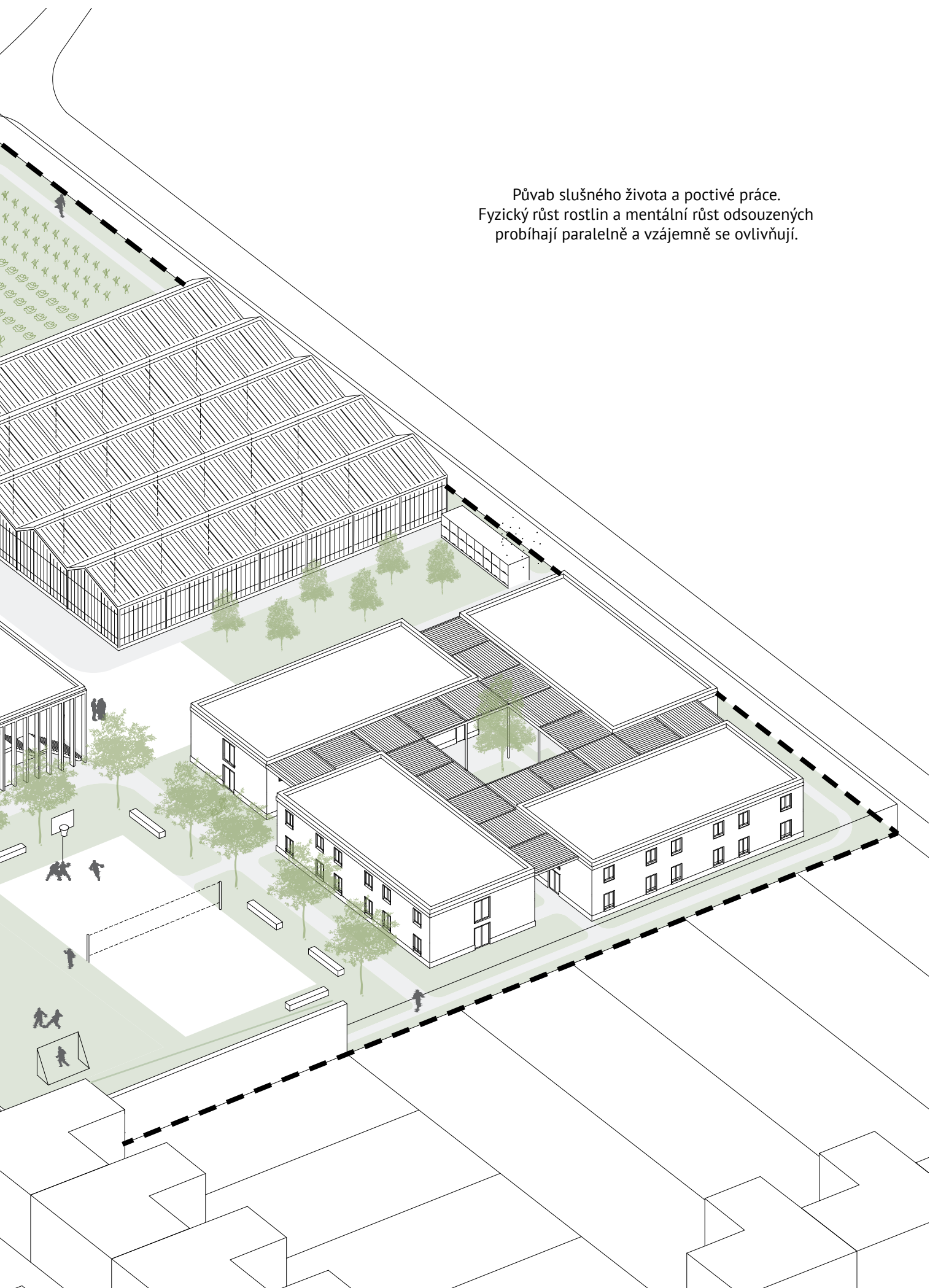
- 1 kavárna a zahradnictví
 - 2 zásobovací vjezd
 - 3 záhony
 - 4 kompost
 - 5 skleník
 - 6 ovocný sad
 - 7 včelí úl
 - 8 případný výjezd na obdělávanou půdu mimo areál
 - 9 pobytový svah
 - 10 kaple
 - S strážná stanoviště
 - glorit
 - zpevněné plochy
 - plot
 - běžecská trasa
- 1:500
- 2 10 20 50

Půvab slušného života a poctivé práce.
Fyzický růst rostlin a mentální růst odsouzených
probíhají paralelně a vzájemně se ovlivňují.

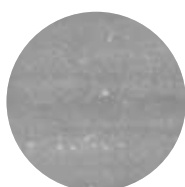

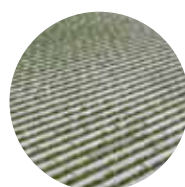

vybrané povrchy

asfalt
zásobovací cesta

zatravnovací dlažba
parkovací místa

tartan
basketbalové hřiště

udržovaná tráva
fotbalové hřiště

glorit
pěší cesty

luční porost

dřevo
terasy

záhony

Zpevněné plochy jsou v areálu redukovány na minimum. Dešťová voda se z nich a ze střech sbírá do podpovrchového zásobníku. V areálu se vzhledem ke včelínu vyskytuje co nejvíc medonosných dřevin a květin, anglické trávníky jsou zbytečné.

javor mléč - veřejný dvůr
reprezentativní strom, ochránce

lípa - u hřiště
medonosná, symbol domova a smíření

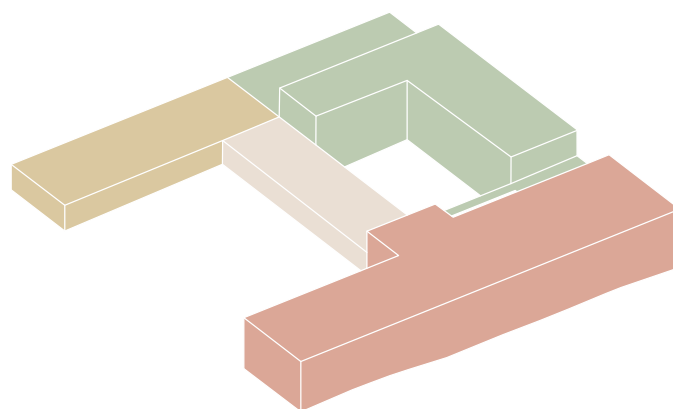
javor červený - vnitřní atrium
hledání pravdy a víry, duchovní strom
v dálnovýchodních zahradách

bříza - v obytném souboru
symbol naděje, zlepšuje náladu,
posiluje smysl pro společenství

ovocné stromy - sad
čtvrtkmeny s nízko nasazenou korunou tvoří další hmotu

- skleněný krček - hlavní vstup (železobeton)
- výkladní skříň - kavárna a zahradnictví (železobeton)
- hospodářský dvůr - pracovní zázemí (železobeton)
- dřevěný jezevec - administrativa, vzdělání (kombinovaná dřevostavba a zdivo)

Areál věznice se pro vězně stává místem k životu, pozadím jejich veškerých činností. Aby prostředí umožňovalo správné zhojení narušené osobnosti a nezakládalo na další problémy, mělo by být člověku co nejpřirozenější - tedy rozmanité, stárnoucí, s odpovídajícím měřítkem, dostatečně důstojné a zároveň civilní.

Zastavěná plocha	1655 m ²
Podlažní plocha	1970 m ²

Hlavní budova zajišťuje přechod z veřejného do soukromého, sestup z úrovně ulice do areálu o 1,20m níž. Členitý tvar umožňuje propojení jednotlivých funkcí suchou nohou, měkké přechody zevnitř ven, zeshora dolů.

Hlavní vstup se nachází v čele dvora, ve skleněném krčku. Recepce je zároveň hlavním strážným stanovištěm, které na obrazovkách monitoruje celý objekt. Tímto vchodem přicházejí zaměstnanci do práce, vězni z práce domů, případně policie a právníci na výslech či konzultaci. Vězni zaměstnaní v kavárně tudy míří do práce. Všichni zde podléhají prohlídce s kontrolním rámem, namátkově i drogové kontrole.

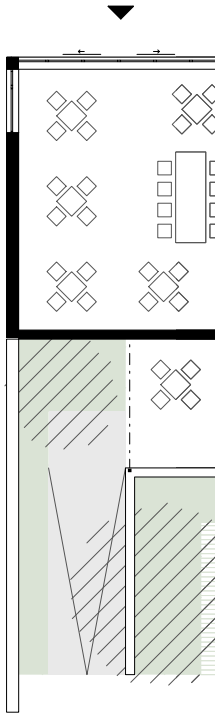
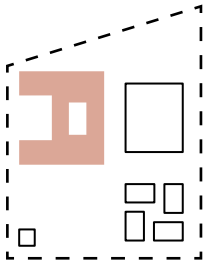
Směrem k vlakové zastávce se budova otevírá kavárnou a zahradnictvím. Chataři se můžou po cestě do osady zastavit pro novou rostlinku, cestující čekající na vlak pro kávu a něco k snědku, probíhají tu i setkání vězňů s rodinami. Zařízení je zásobováno chodbou od zásobovacího vjezdu, kde se nachází další strážné stanoviště. Cokoli projde do veřejné části, musí být zkontrolováno.

Zahradnictví je zásobeno hospodářskou částí, tedy zahradami a skleníky s rozsáhlým zázemím. Prostory jsou multifunkční, dílnu lze využít pro různé práce zadané externími zaměstnavateli. Podél zpevněné cesty vedoucí do srdce areálu se nachází sklady, kuchyně, šatny, garáže, odpady, technické zázemí, šatny. Tento hospodářský dvůr rozvíjí schopnosti vězňů - učí je zahradničení, technickým dovednostem, vaření, zodpovědnosti, disciplíně.

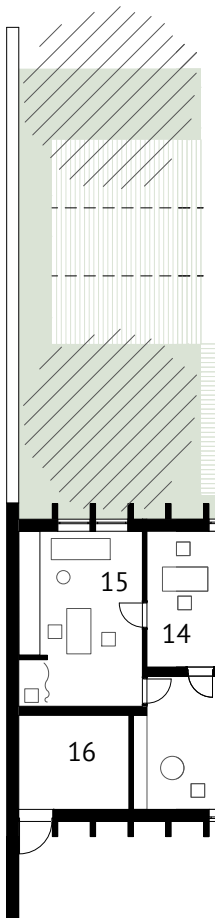
Srdcem areálu je dřevěný trakt hlavní budovy. Probíhá v něm duševní a osobnostní rozvoj vězňů, představuje důstojné pracovní prostředí pro zaměstnance a umožňuje rovnocenné a civilní setkávání obou stran. Nachází se zde vzdělávací a terapeutické prostory, administrativa, lékař a jídelna, v níž se stravují zaměstnanci a vězni, co tráví den prací v areálu. Zaměstnanci vězení sem míří přímo z hlavního vstupu a patří jim celé druhé patro, rozdělené na tři různé zóny. Dvě konferenční místnosti se dají propojovat dle potřeby a využívat jako učebny či velká přednášková místnost pro vzdělávání vězňů externisty.

Použitím přírodních materiálů a výrazných textur vzniká zdravé prostředí. Hrubě omítnuté zdi podpírají trémové stropy - jedná se o jednoduchou konstrukci vycházející z tradičních postupů. Vysoké sloupy dřevěné fasády zajišťují stínění, staticky spolupůsobí se zdivem a jsou jím ztužené. Trémový strop z BSH hranolů je odhalený anebo částečně odhalený všude, kde to provoz dovolí, v hygienickém zázemí jej zakrývá sádrokartonový podhled. Pastelové podlahy z vinylu jemně ovlivňují atmosféry jednotlivých částí budovy. Hra světla a stínu je další texturou, proměnlivou v průběhu dne i roku.

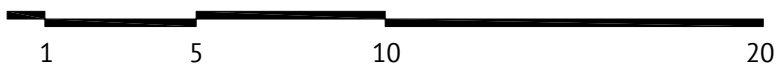
Železobetonový skelet překlenuje větší rozpony, nese vyšší zatížení pracovních prostor a zajišťuje interiérovou rozmanitost. V těchto částech je podhled použit všude a podlahu chrání betonová stěrka.

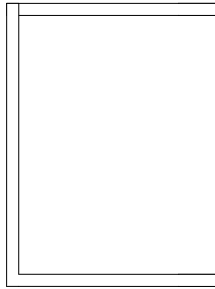
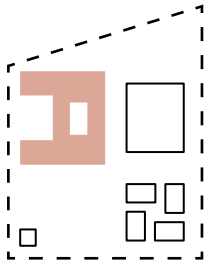
01	recepce	24	šatna
02	WC veřejnost	25	denní místnost
03	zázemí recepce	26	odpady kuchyně
04	kontrolní místnost	27	prádelna
05	příjem vězňů	28	šatny zahradníků
06	výslechová místnost	29	odpady - centrální
07	hala	30	technická místnost
08	WC muži	31	garáž & sklad
09	WC bezbariérové	32	CHÚC
10	WC ženy	33	multifunkční dílna
11	úklidová místnost	34	strážné stanoviště
12	karanténa	35	kontrolní místnost
13	zadržovací cela	36	zázemí
14	sesterna	37	sklad zahradnictví
15	lékař	38	zahradnictví
16	sklad sportovního nářadí	39	WC veřejnost
17	čekárna	40	WC zaměstnanci
18	CHÚC	41	úklidová místnost
19	technická místnost	42	kavárna
20	jídelna	43	kuchyně - kavárna
21	kuchyně	44	sklad kavárny
22	sklad kuchyně	45	šatna
23	sklad kuchyně		

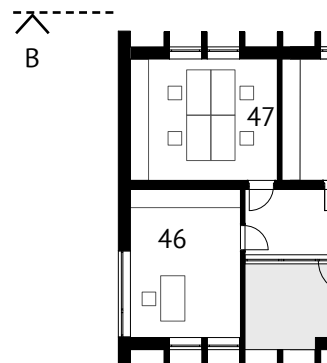
1:250

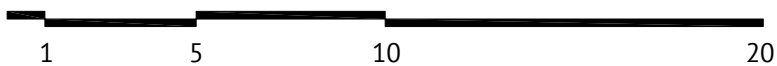

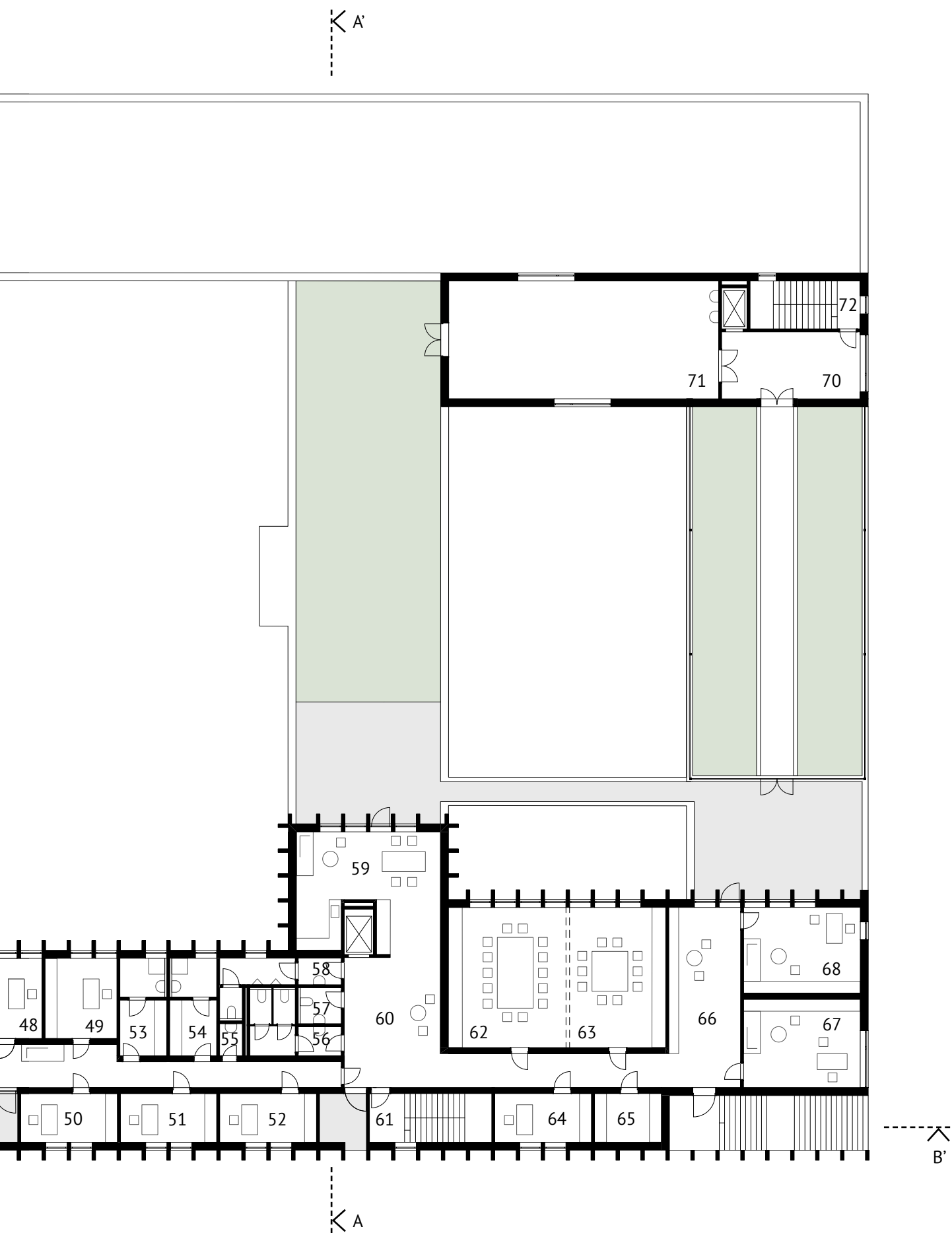

- 46 kancelář ředitele
- 47 kancelář administrativy
- 48 kancelář zástupce ředitele
- 49 kancelář vedoucího provozu
- 50 kancelář externisty
- 51 kancelář externisty
- 52 kancelář externisty
- 53 šatny zaměstnanců - muži
- 54 šatny zaměstnanců - ženy
- 55 úklidová místnost
- 56 WC ženy
- 57 WC bezbariérové
- 58 WC muži
- 59 denní místnost
- 60 hala
- 61 CHÚC
- 62 velká konferenční místnost / učebna
- 63 malá konferenční místnost / učebna
- 64 kancelář externisty
- 65 sklad
- 66 čekárna
- 67 kancelář psychologa
- 68 kancelář sociálního pracovníka
- 69 střešní skleník
- 70 denní místnost zahradníků
- 71 zázemí zahradníků
- 72 CHÚC

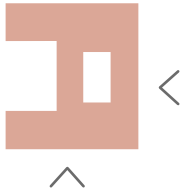
1:250

+ 7,70
 ───────────
 střecha
 + 4,30
 ───────────
 administrativa
 + 1,20
 ───────────
 ulice

+ 7,70
 ───────────
 střecha
 + 4,30
 ───────────
 administrativa
 + 0,00
 ───────────
 areál

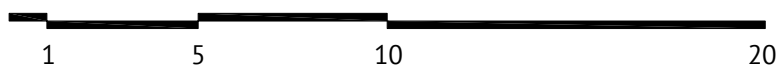

Hlavní budova je rozmanitá zevnitř i zvenčí. Směrem do areálu obrací dvě odlišné tváře.

Fasádě administrativní a vzdělávací části dominuje vertikalita. Evokuje ušlechtilost a ztělesňuje řád, který převyšuje jednotlivce. Nosné dřevěné prvky zároveň zajišťují stínění a soukromí v kancelářích.

Fasáda pracovní a technické části je horizontální. Prostá, nikoli banální. Ukotvuje, vrací na zem, je praktická, vstřícná a trochu hravá.

1:250

pohledy
hlavní budova vevnitř areálu

+ 0,00
areál

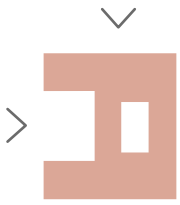
jižní pohled

+ 4,30
střecha

+ 0,80
kavárna

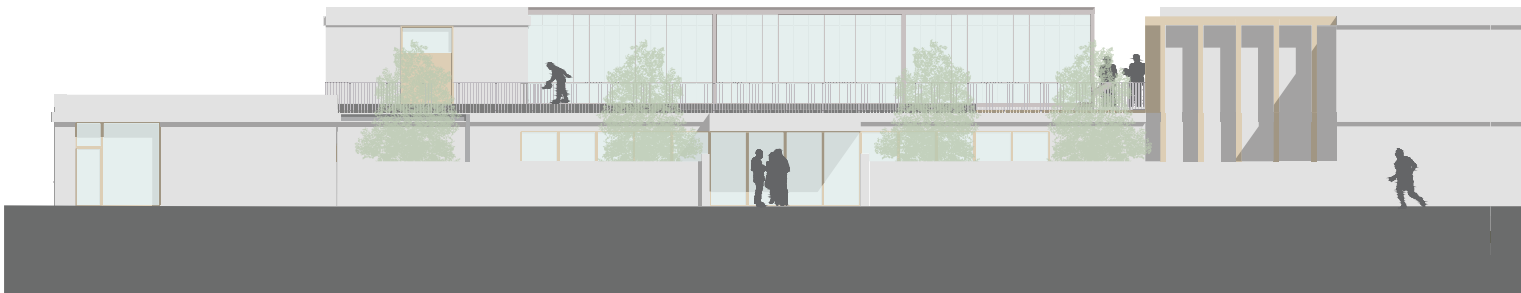
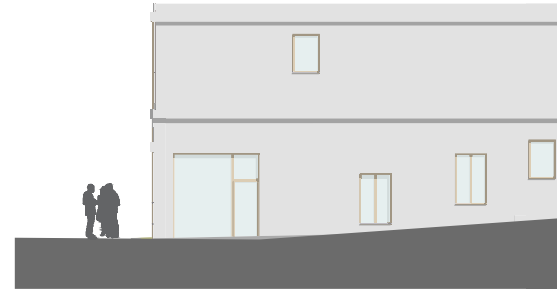
východní pohled

+ 7,70
střecha

+ 4,30
administrativa

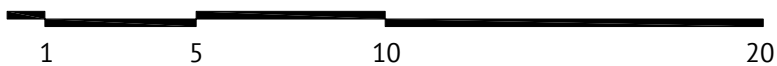
+ 0,00
areál

Směrem k železniční zastávce se kavárna otevírá dlouhými výkladci. Na této straně se nachází i zásobovací vjezd objektu, hlídáný strážným stanovištěm.

S ulicí hraničí po většině délky zeď, která kulminuje energií do dvora s hlavním vchodem. Jediná dvě okna na fasádě zdůrazňují důležitost kavárny a kanceláře ředitele.

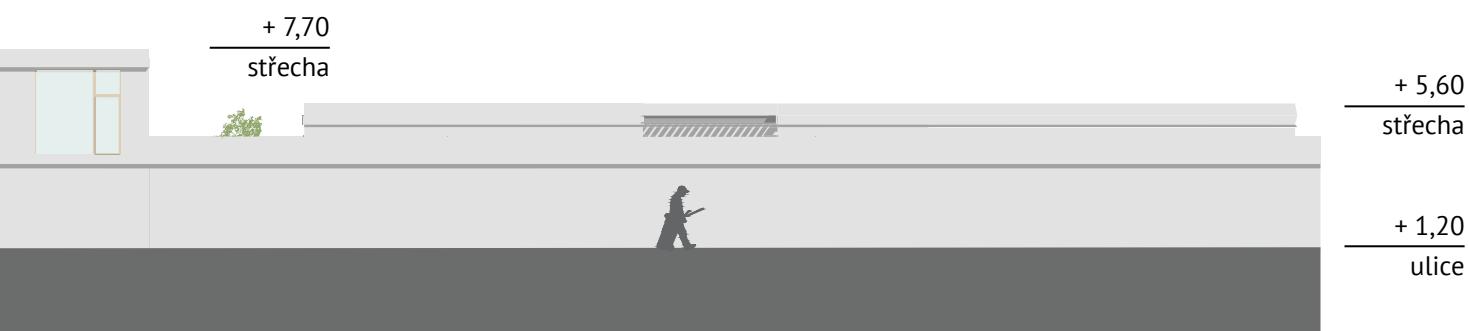
1:250

pohledy
hlavní budova - uliční fasády

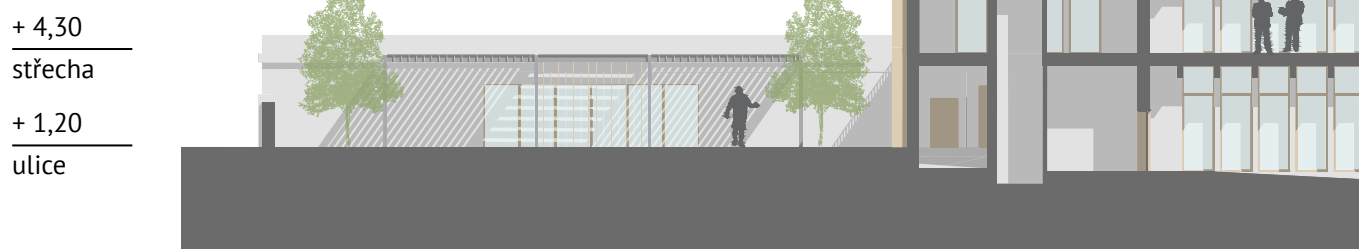
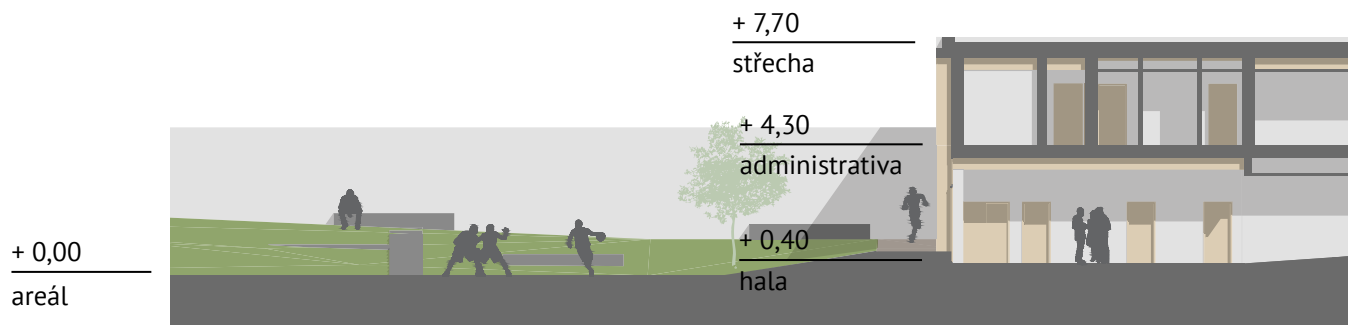
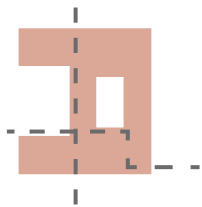
severní pohled

západní pohled - hlavní vstup

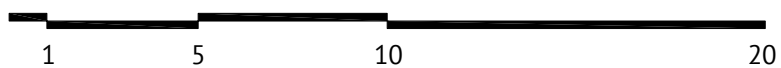

Úroveň území je o 1,2 m níž než hlavní silnice. Tento výškový rozdíl v hlavní budově vyrovnává systém ramp, které přirozeně oddělují jednotlivé zóny. Ve sportovní části funguje svah jako velmi neformální tribuna. Pohyb areálem tak zpříjemní lehké zvlnění terénu.

1:250

řezy
hlavní budova

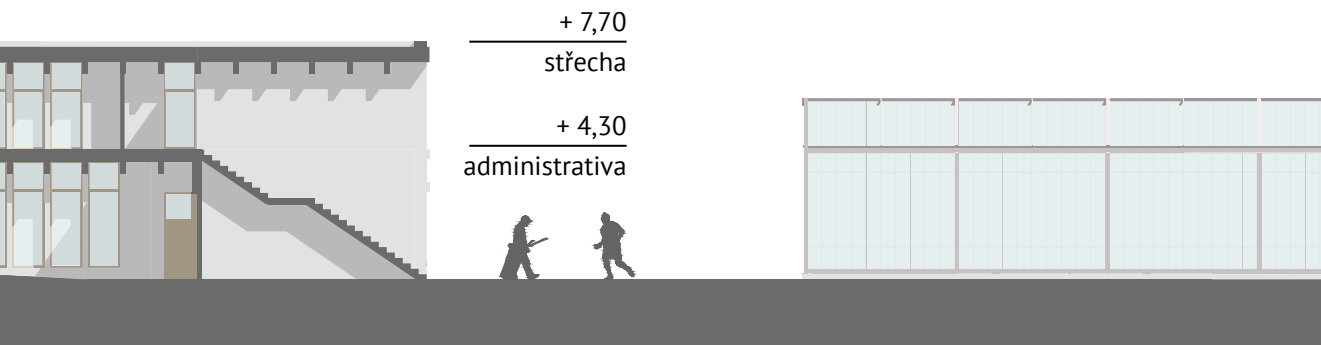
+ 4,30

střecha

+ 0,80

kavárna

řez A-A'

+ 7,70

střecha

+ 4,30

administrativa

+ 4,30

střecha

+ 0,00

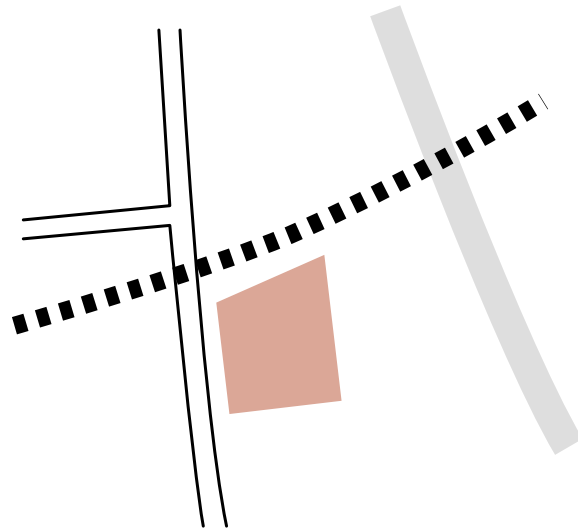
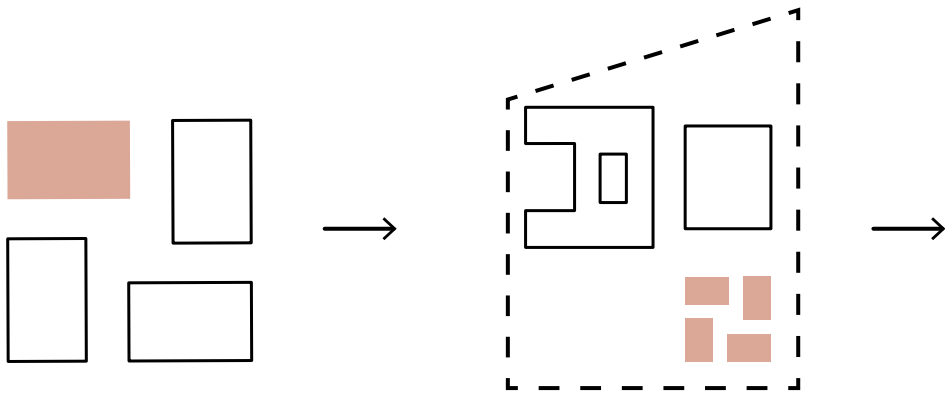
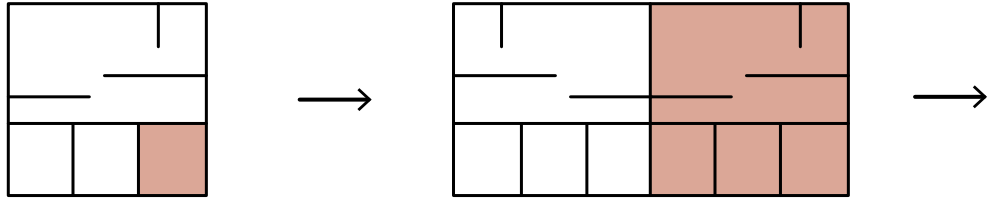
areál

řez B-B'

vizualizace chodby 1. NP

Když vidím dopad svých činů na nejbližší okolí a rozumím mu, dokážu si postupně uvědomit své místo ve společnosti.

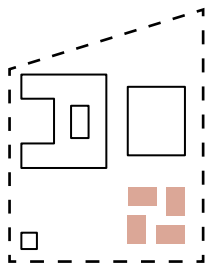
Zastavěná plocha jedné budovy	250 m ²
Podlažní plocha jedné budovy	200 m ²
Zastavěná plocha celkem	1000 m ²
Podlažní plocha celkem	800 m ²

Čitelná hierarchie prostor podporuje v odsouzených pocit zodpovědnosti za své okolí. Každý pokoj je součástí oddělení, to je součástí jednoho domu, dům je součástí obytné části vězení, věznice je součástí Nových Sadů a tak dál. Vězeň, stejně jako každý další člen společnosti, má za každý její stupeň určitou zodpovědnost. Hierarchické seskládání bydlení má potenciál měnit lidské chování.

Každé oddělení čítá devět cel a sdílený obývací pokoj s kuchyní. Vězni si sami vaří, perou a starají se o svou existenci. Každá cela čítá 12 m² včetně vlastní koupelny.

Severní dům je bezbariérový - nachází se v něm jedno oddělení s dvěma pokoji pro osoby s omezenou schopností pohybu a v druhé polovině domu komunitní místnost s knihovnou v druhém patře. Místo knihovníka je vhodné zaměstnání pro osoby s omezenou schopností pohybu. Schody do knihovny jsou vybaveny výtahovou plošinou.

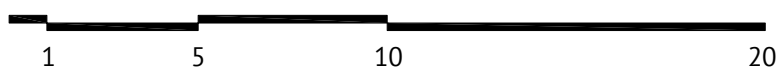
Konfigurace obytných domů vytváří uprostřed komunitní zahradu s trvalkovými záhony a břízou. Pergoly poskytují stín a komorní atmosféru.

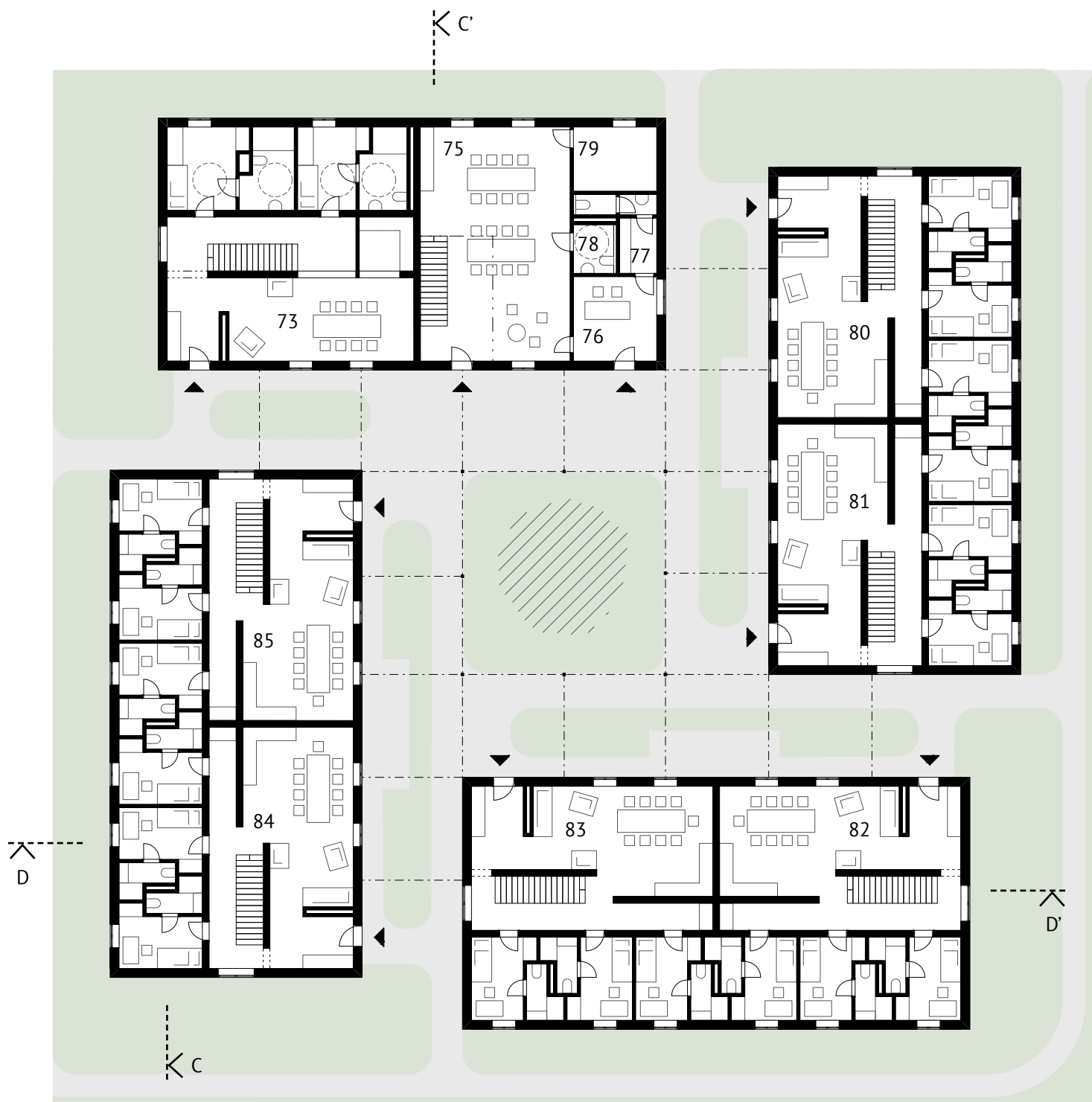

- 73 bezbariérové oddělení
- 75 komunitní místnost
- 76 strážné stanoviště
- 77 zázemí strážného stanoviště
- 78 WC
- 79 sklad
- 80-85 oddělení

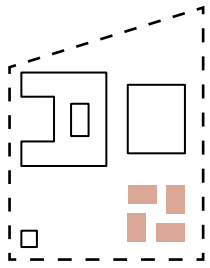
1:250

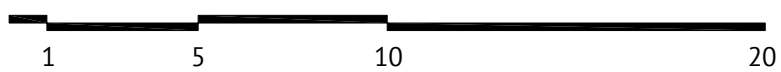

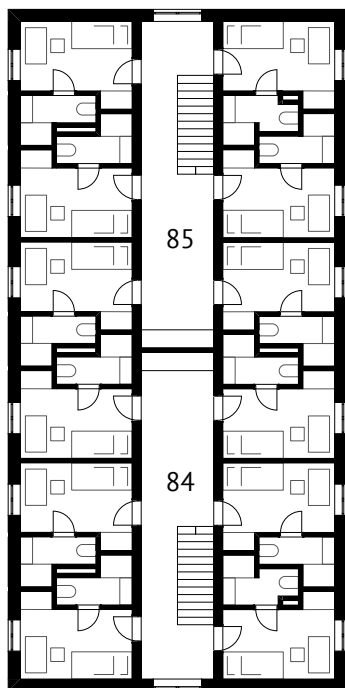
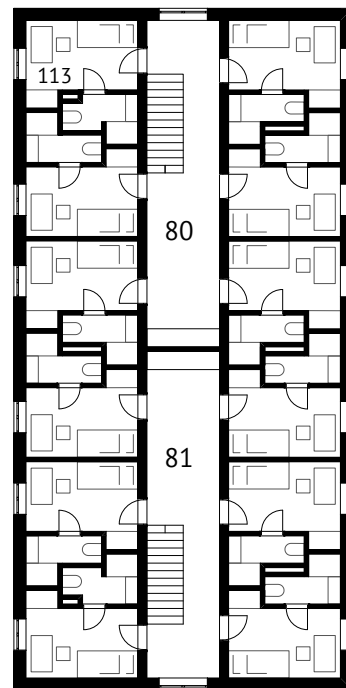
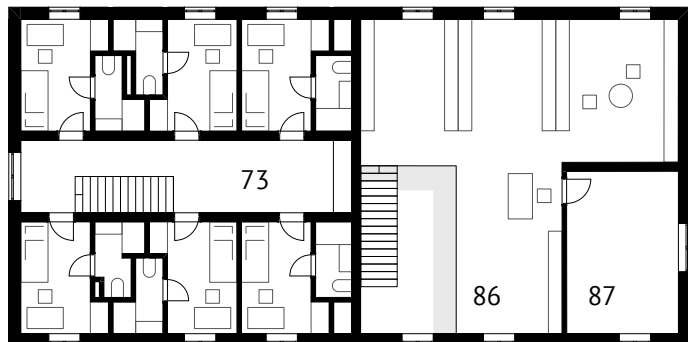
- 73 bezbariérové oddělení
- 86 knihovna
- 87 sklad knihovny
- 80-85 oddělení

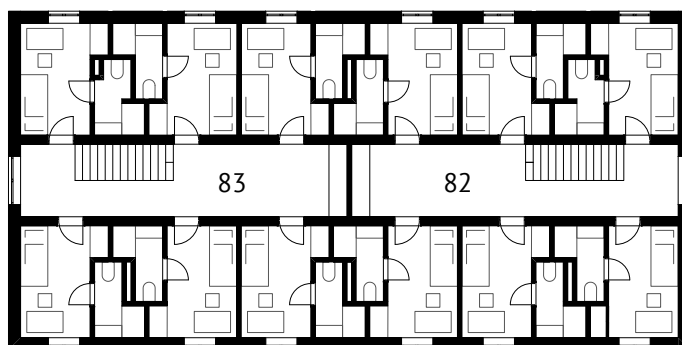
1:250

K c

D

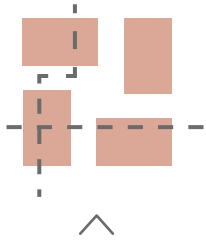

D'

K c

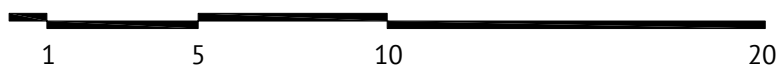
+ 5,60
střecha
+ 2,80
1. NP
+ 0,00
1. NP

+ 5,60
střecha
+ 2,80
1. NP
+ 0,00
1. NP

+ 5,60
střecha
+ 2,80
1. NP
+ 0,00
1. NP

Výraz obytných budov je jemný a solidní. Profilace fasády vytváří příjemně známé atributy evropské architektury, na něž se mohou spolehnout. Horní římsa určuje hranice mého světa, sokl ukotvuje a připomíná kořeny. Malá světlá výška vyvolává dojem útulné nory, v níž je bezpečno.

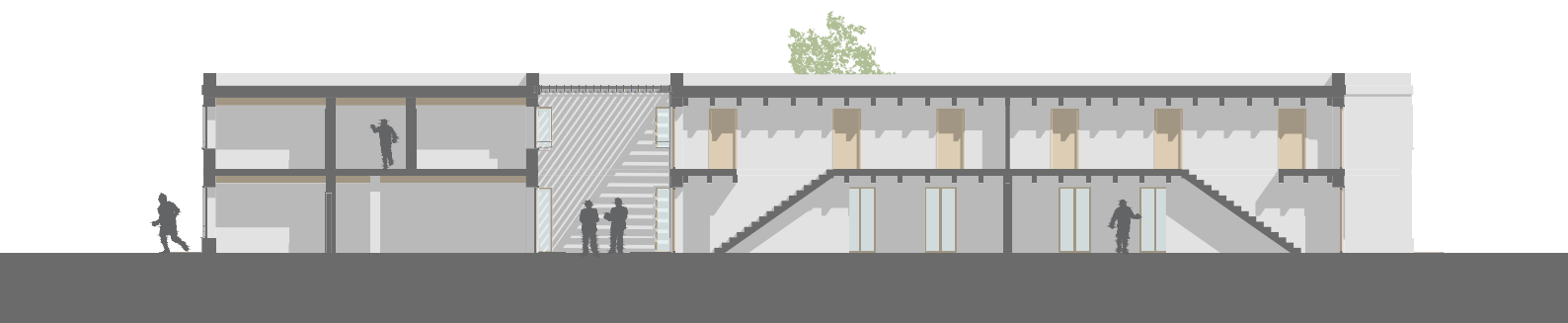
1:250

řez a pohledy
obytná část

řez C-C'

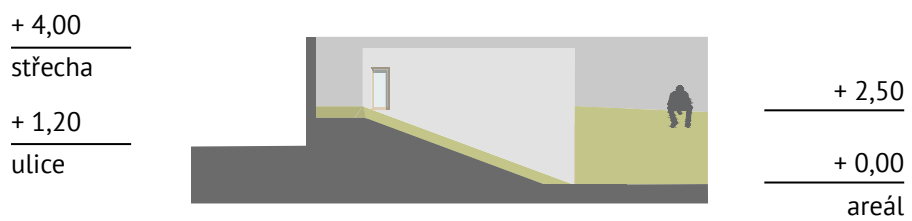
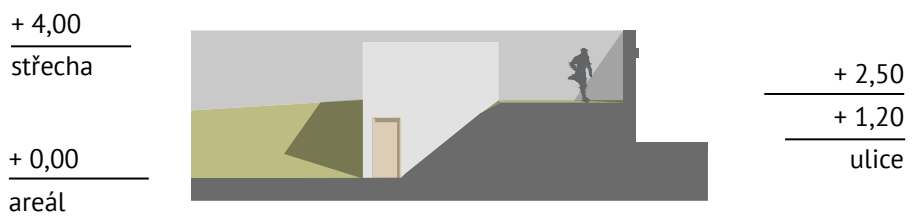
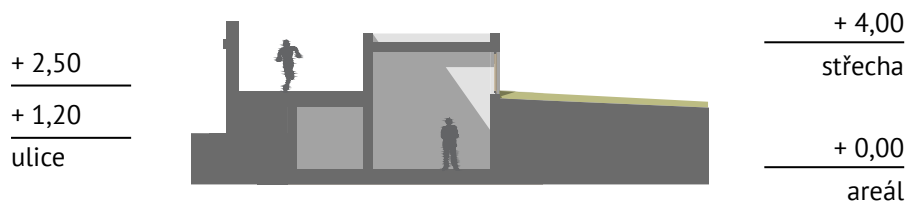
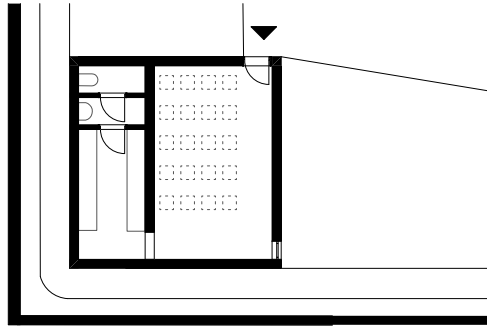
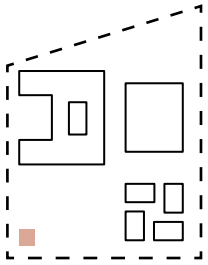
řez D-D'

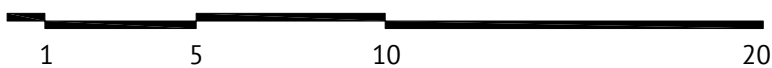
pohled

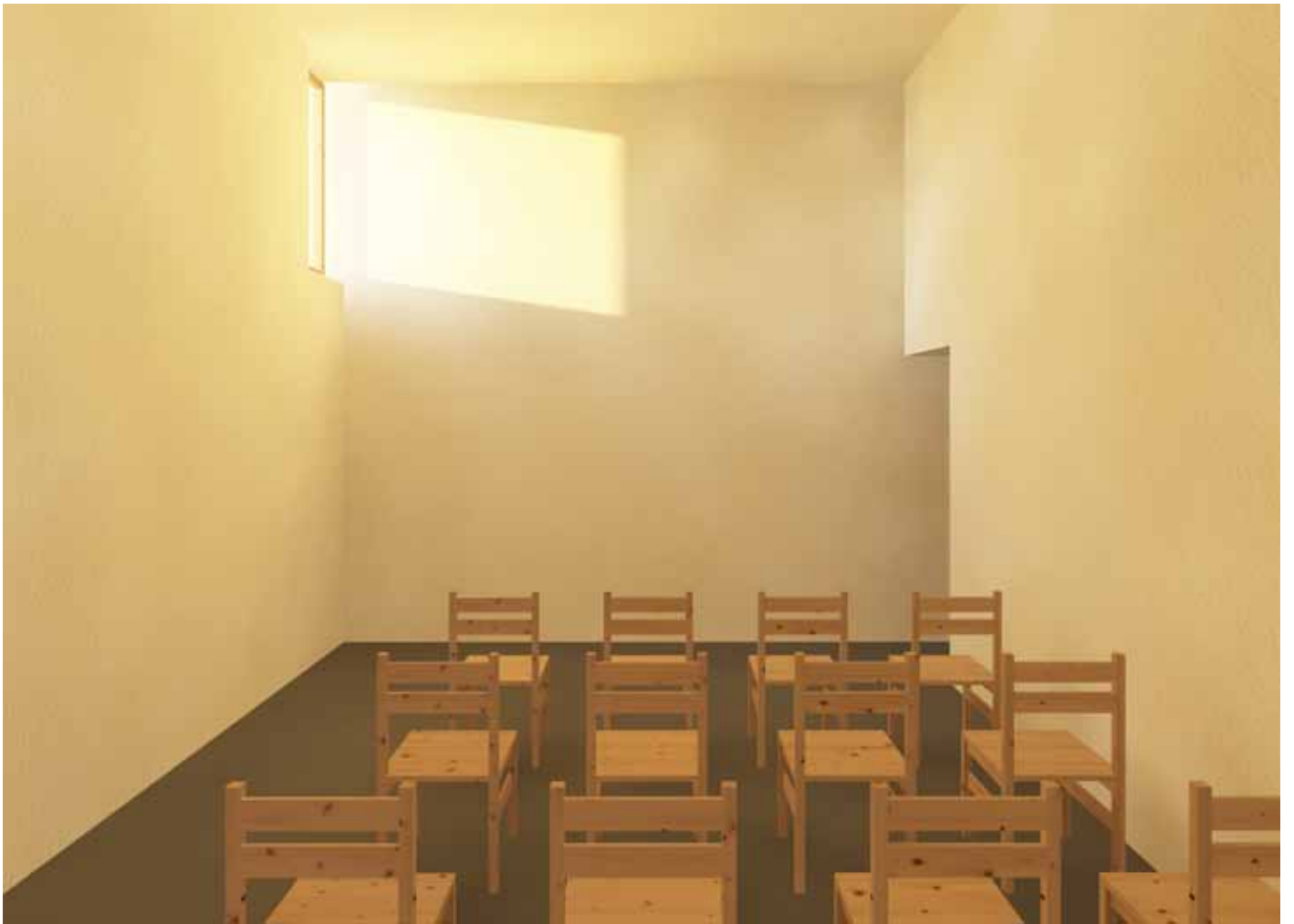

1:250

Dopolední slunce putuje
po bílých stěnách, zbarvuje
je a symbolizuje cokoli
pozorovatel zrovna
potřebuje.

Jednoduchá místnost ticha je částečně
zapuštěná do terénu v jihozápadním
rohu areálu, s oknem orientovaným
na východ. Kněz, rabín nebo imám
docházejí o nedělích či svátcích.
Kaple pojme přes 20 lidí, je však
otevřená i individuálnímu rozjímání.

FOUCAULT, Michel. Dohlížet a trestat. Z francouzského originálu přeložil Čestmír Pelikán. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-86019-96-9.
SEELICH, Andrea. Handbuch – Strafvollzugs architektur. Ambra Verlag, 2009. ISBN 978-3990433102.
ERA21: Pod kontrolou. 04/2016, ročník 16. Brno: ERA Média, s.r.o. ISSN 1801-089X.
MELKOVÁ, Pavla. Humanistická role architektury. Řevnice: Arbor vitae, 2016. ISBN 978-80-7467-114-2.
KOHOUT, Michal. Forma sleduje smysl / na okraj architektury. Praha: Obec širšího společenství českých unitářů, 2016. ISBN 978-80-904909-6-3.
Územní plán Olomouc, 2018
Oficiální informační portál statutárního města Olomouc
Katastr nemovitostí
Google Maps

<https://www.vscr.cz/>
<https://novyprostor.cz/clanky/403/tovarny-na-recidivu>
<https://wp.unil.ch/space/publications/recidivism-studies/>
<https://www.digitaljournal.com/news/world/norway-s-bastoy-prison-changes-lives-using-human-ecology/article/426985>
<https://www.architecturenorway.no/projects/culture/halden-prison-2009/>
https://www.huffingtonpost.com/entry/norway-prison_us_578418b6e4b0e05f05232cb7
<https://www.moviemaker.com/archives/festivals/touched-maximum-security-prison/>
https://www.justizvollzugsanstalt-oldenburg.niedersachsen.de/wir_ueber_uns/abteilungen/nordenham/die-abteilung-nordenham-83011.html
https://www.lidovky.cz/domov/bez-mrizi-a-ostnatych-dratu-jak-si-odbyvaji-trest-odsouzeni-v-prvni-ceske-otevrene-veznici.A180904_102626_ln_domov_mber
https://praha.idnes.cz/otevrena-veznice-nymbursko-dp6-/praha-zpravy.aspx?c=A171016_145547_praha-zpravy_rsr
<https://www.novinky.cz/domaci/452858-bez-mrizi-a-dozorcu-takhle-vypada-prvni-otevrena-veznice-v-cechach.html>
<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2274880-misto-dozorcu-klokani-a-kralici-prvni-otevrena-veznice-v-jiricich-prijala-prvni>
https://www.irohlas.cz/zpravy-domov/bez-mrizi-a-dozorcu-na-nymbursku-zacne-fungovat-prvni-otevrena-veznice-v-cesku_1710161142_ako
<https://region.rozhlas.cz/bez-mrizi-a-dozorcu-na-nymbursku-zacala-fungovat-prvni-otevrena-veznice-v-cesku-7239353>
https://www.irohlas.cz/zpravy-domov/vezni-budou-mit-vyssi-vyplaty-po-propusteni-jim-zustane-vic-penez-do-noveho_1708051300_pla
<http://www.ceska-justice.cz/2017/10/vezni-bez-dozorcu-domcich-jiricich-startuje-prvni-otevrena-veznice/>
<https://archiv.ihned.cz/c1-66127100-jina-realita-julie-hrstkove-vezeni-kde-se-min-napravuje-a-vic-pomaha>
<https://www.dailymail.co.uk/news/article-5201763/Danish-prison-designed-look-like-college.html>
<https://www.terrapinbrightgreen.com/blog/2016/08/prison-nature-social-structure/>
<https://www.saxerriet.sg.ch/>
<https://www.designindaba.com/articles/creative-work/can-architecture-prison-contribute-rehabilitation-its-inmates>
<https://www.era21.cz/cs/clanky/clanky/2018-10-24-muze-architektura-zabijet-o-moralce-profesni-etice-a-lidskych-pravech-rozhovor-jana-kristka-s-michaelem-kimmelmanem?fbclid=IwAR3nzibflumSqyZUPOE90TnKL1P3WWxVfnlXu590vJB6yAB1bTGckv899jg>
<https://www.psychologytoday.com/us/blog/socially-relevant/201508/the-rise-green-prison-programs>
<http://www.ceska-justice.cz/2017/07/opocet-odsouzenych-klesa-veznice-i-tak-praskaji-ve-svech/>
https://www.nwzonline.de/politik/niedersachsen/mutmasslicher-drahtzieher-im-oldenburger-gefaengnis_a_22,0,696189446.html
<http://www.haz.de/Nachrichten/Der-Norden/UEbersicht/Arbeit-im-Gefaengnis-Gut-bewacht-an-die-Drehbank>
<https://www.nbcnews.com/news/latino/these-women-are-serving-food-time-colombia-s-trendy-prison-n810441>
<https://www.reformzeit.niedersachsen.de/aktuelles/11361.html>
https://www.nwzonline.de/wesermarsch/blaulicht/wo-die-haeftlinge-fuer-polizisten-kochen_a_31,2,154488728.html
https://www.nwzonline.de/nordenham/gitter-dienen-allein-dem-denkmalschutz_a_3,1,143496151.html
<http://www.aschwanden-schuerer.ch/werk/bauten/strafanstalt-saxerriet-salez-sennwald-sg>
https://en.wikipedia.org/wiki/Bast%C3%B8y_Prison
<https://pulitzercenter.org/reporting/norways-bastoy-prison-focus-human-ecology>
<https://nordic.businessinsider.com/photos-of-maximum-security-prisons-in-norway-and-the-us-reveal-the-extremes-of-prison-life-2017-2/>
<https://www.archdaily.com/154665/halden-prison-erik-moller-arkitekter-the-most-humane-prison-in-the-world>
<https://www.dailymail.co.uk/news/article-5201763/Danish-prison-designed-look-like-college.html>
<https://www.olomouckadrbna.cz/drbna/drbna-historicka/3840-olomoucke-ulice-jak-je-neznate-rooseveltova.html>
<https://pixels.com/featured/1-medieval-torture-1508-granger.html>
<https://ulkudemirci.wordpress.com/2016/04/18/gozetim-ve-gizlilikte-dijital-panoptikon-anlayisi/https://cs.wikipedia.org/wiki/Panoptikon>
<http://www.estudiospatagonicos.com.ar/informes/penalushuaia.htm>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Menagerie>
<http://www.cesky-jazyk.cz/citanka/jiri-wolker/svaty-kopecek-host-do-domu.html#ixzz5bNlNva9v>
<http://www.zamapark.cz/>
<https://www.belidelskydvur.cz/>
<http://bylinkovazahradazirec.cz/>
<http://oldmaps.geolab.cz>
<https://kontaminace.cenia.cz/>

